

12.106

362/1 Kettős szám ára 60 fillér.

FŐVÁROSI SZINHÁZAK MŰSORA.

94—95.

SHAKESPEARE

Coriolanus

41784 C

Szomorujáték 5 felvonásban

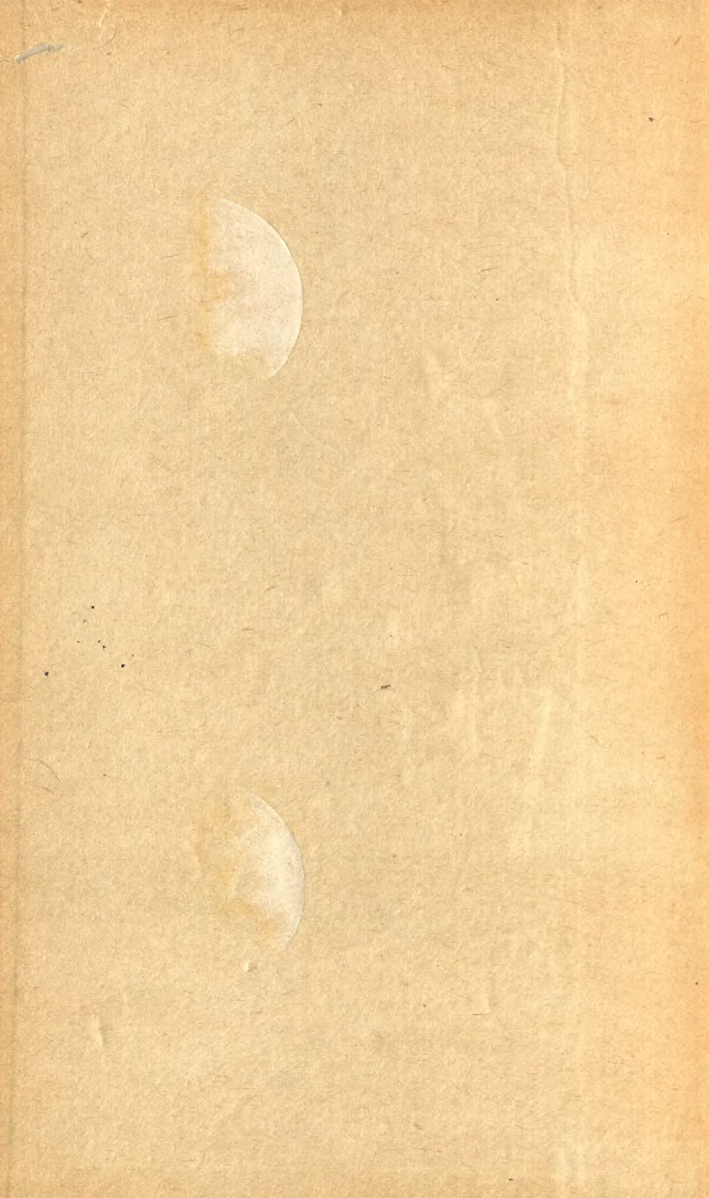
Fordította

Petőfi Sándor.

1907. 67/II

LAMPEL R.
(WODIANER F. és FIAI)
cs. és kir. udvari könyvkereskedés kiadása.
BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 21.

Leltári napló száma

Szakleltári száma

Beszerzés ideje

~~362/K~~
1973

~~0.718~~
~~7428~~

Școala Medicinice Tehnice Financiară

CLUJ

INTRAT Nr. 12.106 din

19

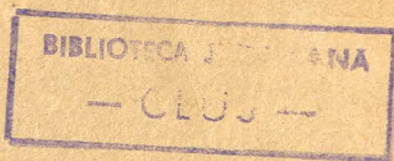
1-4137

5284410

528.441

CORIOLANUS.

ALLAMI NYELVTANÁRSÁG Művelődési és Közművelődési Minisztérium Magyar Líceumok és Kollégiumok Igazgatósága

IRTA VASS JÓZSEF

Magyar Kereskedelmi és Állami Könyvtárak Országos Központja

SHAKESPEARE

Leltári napló száma: 15

Szakleltári száma: 327

FORDITOTTA

Beszerezés ideje: 1942

PETŐFI SÁNDOR.

41784 C

Leltári napló száma: 95

Szakleltári száma: XI. 2. 169.

Beszerezés ideje: 1942. XI. 5.

III. 8.

BUDAPEST, 1900.

VASS JÓZSEF KÖNYVKERESKEDÉSE

VII., ERZSÉBET-KÖRÜT 88.

S Z E M É L Y E K.

Cajus Marcius Coriolanus, római nemes.

Titus Lartius }
Cominius } vezérek a volszkok ellen.

Menenius Agrippa, Coriolanus barátja.

Sicinius Velutus }
Junius Brutus } néptribúnok.

Ifj. **Marcus**, Coriolanus fia.

Római hirnök.

Tullus Aufidius, volszk vezér.

Aufidius alvezére.

Összeesküdtek **Aufidiussal**.

Antiumi polgár.

Két volszk űr.

Volumnia, Coriolanus anyja.

Virgilia, Coriolanus neje.

Valeria, **Virgilia** barátnéja.

Szobaleány **Virgiliánál**.

Római és volszk senatorok, patriciusok, aedilek, licitorok, katonák, polgárok, követek, **Aufidius** szolgálói s egyéb kíséret.

A történet helye részint Róma, részint a volszkok és antiumiak birtoka.

 Színházakra nézve kézirat.

ELSŐ FELVONÁS.

I. SZIN.

RÓMA. UTCZA.

Jön egy csapat zavargó Polgár botokkal s egyéb fegyverekkel.

1. Polg. Mielőtt valamire szánjuk magunkat, hadd beszéljek.

Többen. Beszélj, beszélj!

1. Polg. Föltettétek magatokban, hogy inkább meghaltok, semhogy éheztek?

Több. Föl, föl!

1. Polg. Először is tudjátok meg: Cajus Marcius legnagyobb ellensége a népnek.

Több. Tudjuk, tudjuk.

1. Polg. Öljük meg őt, s akkor magunk szabhatjuk meg a gabona árát. Nos, határozatok?

Több. Szót se róla többé. Megtesszük. El, el!

2. Polg. Egy szót, jó polgárok.

1. Polg. Minket szegény polgároknak tartanak, s a patriciusokat jóknak. Az ő fölöslegök eltáplálna bennünket. Ha csak azt adnák nekünk, mi nekik már nem kell, azt gyaníthatnók, hogy emberségesen enyhítettek rajtunk; de ők azt gondolják, hogy erre nem vagyunk érdemesek. A soványság, mely bennünket gyötör, nyomorunk látása a jegyzék, melyben jólétök el van sorolva; a mi szenvedésünk az ő nyereségök. Boszuljuk meg ezt dárdáinkkal, mielőtt magunk is olyan szárazak lennénk, mint ezek; mert az istenek látják lelkemet, hogy kenyér-éhségből beszélek és nem boszú-szomjból.

2. Polg. Fölkeltek-e különösen Gajus Marcius ellen? Több. Ellene először; ő valóságos kutya a köznép iránt.

2. Polg. Veszitek-e figyelembe, milyen szolgálatokat tett hazájának?

1. Polg. Helyes, és ezért szívesen is ruháznók föl jó hírnévvel; de ő maga jutalmazza meg magát kevélységével.

2. Polg. Nem, ilyen rossz indulatból ne beszélj.

1. Polg. Mondom nektek, a mit dicséretesen tett, csak ezért tette; habár a nagyon lelkiismeretes emberek azt mondják, hogy ez hazájáért volt, biz azt csak azért tette, hogy anyjának örömet szerezzen s maga kevélykedhessék, a mely tulajdona érdemeivel egy magasságu.

2. Polg. Mit természetében meg nem változtathat, bűnül rójátok föl benne; azt csak nem foghatjátok rá, hogy zsongori.

1. Polg. Ha ezt nem is, azért nem fogyok ki a vádakból. Annyi a hibája, hogy elsorolásába bele fárad az ember. (Kívül zaj.) Micsoda rivalgás ez? a város másik része fölkel; mit állunk itt fecsegve? el a capitoliumba!

Polgárok. Jertek menjünk.

1. Polg. Csendesesen! ki jön itt?

(Jön *Menenius Agrippa*.)

2. Polg. A derék *Menenius Agrippa*, ki mindig szerette a népet.

1. Polg. Ő elég becsületes. Bár a többi is ilyen volna.

Men. Mi-tévők vagytok, földiek? hová ezekkel a Botokkal? mi baj? Kérlek, szóljatok.

1. Polg. Tudja azt a tanács; hallott felőle két hét óta, mi a szándékunk, s ezt most tetteleg akarjuk megmutatni. Azt mondták ők, hogy a szegény pörös embernek erős tüdeje van; majd meglátják, hogy karjaink is erősek.

Men. Barátim, szomszédim, tehát azon

Vagytok, hogy tönkre tegyétek magatok?

1. Polg. Dehogy! hiszen már ugy is tönkre tették.

Men. Mondom, barátim, rátok a nemesség

Gondot visel, s a drágaság miatt, mely

Szenvednetek kész, botokkal épen
 Ugy fenyegethetnétek az eget,
 Miként Rómát, mely egyenest megy a
 Kezdet uton széttépve tizezer
 Erősebb lánczot, mint minőt reá
 Ti vehetnétek. Aztán e nyomort
 Az istenek szerzik, nem a nemesség,
 Ezen nem kéz, de térdhajtás segít. Ah,
 Az inségtől fölingerelve, még majd
 Több bajba estek. Pizskolódtok a
 Kormányra, mely atyátokul vagyon, míg
 Ti, mint ellenség, átkozzátok őt.

I. Polg. Ó atyánk! a bizony! Soha sem volt ránk
 gondja. Minket éhezni hagynak, s az ő magtárik
 tömvék gabonával; rendeleteket adnak ki az uzsora
 ellen, hogy az uzsorásokat segítsék; naponkint
 visszavonnak egy-egy üdvös törvényt a gazdagok
 ellen, s naponkint keményebb rendszabályokat állítanak
 föl, hogy a szegénységet megkötozzék és zabolázzák.
 Ők emésztenek el bennünket, ha a háboruk nem;
 ez az egész szeretet, melyel irántunk viseltetnek.

Men. Vagy valljátok be, hogy rossz indulattal
 Telétek meg, vagy azt kell hinni, hogy
 Bolondok vagytok. Mondok nektek egy
 Derék mesét; már hallátok talán,
 De minthogy épen célomhoz segít,
 Ismét föltáloalom.

I. Polg. Jól van, uram, meghallgatom. De azt ne gon-
 dold, hogy bajunkat rászedhetni mesével: hanem hall-
 juk, ha úgy tetszik.

Men. Egykor föllázadt a has ellen a
 Test minden tagja, s azt így vádolák,
 Hogy mint egy örvény vesztegel maga
 Ottan középütt, renyhén, tétlenül,
 Az ételt egyre nyelve s társival
 A munkát meg nem osztva, míg a többi
 Lát, hall, gondolkodik, tanít, megy, érez,
 S így kölcsönös segélyadással a
 Közjóra törekesznek, az egész
 Testnek javára. Így felelt a has . . .

I. Polg. Nos hát, uram, mi a has válasza?

Men. No mindjárt, mindjárt. Olyszerű mosolylyal,

Mely szívességet tettett (miért ne Hagynám mosolyogni a hasat csak úgy, Miként beszélni?), gúnyosan felelt az Elégületlenekhez, kik irigylék Járandóságát . . . épen mint ti a Tanácscsal tesztek, mert ez nem hasonló Hozzátok.

1. Polg. A has válaszát! Hogyan,
A koronás fej, a tanácsadó szív,
Az örködő szem, a vitézi kar,
Paripánk a láb, és kürtösünk a nyelv,
S egyéb istápunk s kis segédeink
Alkotmányunkban, hogy ha ők . . .

Men. Nos aztán?

Mit nem beszél ez a legény! tovább?

1. Polg. Ha őket így zablázza a faló has,
Ez a szemétdomb . . .

Men. Jól van; azután?

1. Polg. S a többi munkás tag panaszt emel,
Mit szólhat a has?

Men. Tudtotokr' adom

Csak egy parányit, a miből tinektek
Kevés jutott, a türelemből, és
Fogjátok tudni . . .

1. Polg. Beh hosszúra nyúltik.

Men. Hát, jó barátom, most figyelj ide.

Megfontolá a dolgot a komoly has,
Nem mint szeles vádlói, s ezt felelte:

„Igazságtok van, társaim, hogy én
Előbb szedem be a táplálatot,
Melyből ti éltek, s ez rendén van így,

Mert én a test magtára s műhelye

Vagyok; de jusson eszetekbe, hogy

Azt én szétküldöm a vér folyamán

Az udvarig, a szívig s agyvelőig,

S a fordulások s mellékútakon

A legerősb ideg s legvékonyabb ér

Megkapja tőlem, a mi illeti,

Azt, a miből él, s bár ti összesen,

Kedves barátim,“ így beszéle a has . . .

1. Polg. Jó, jó, uram! nos?

Men. „Bár ti összesen nem

Látjátok, mit kap mindenik külön :
 Bebizoníthatom, hogy nektek a
 Javát, fölét küldöm szét és magamnak
 Csak a seprőt hagyom.“ Mit szóltok erre?

I. Polg. Hát felelet; de hozzá mi közünk?

Men. E jó has Rómának tanácsa, s ti
 A lázadó tagok; ha fontolóra
 Veszitek gondoskodásit és a közjót:
 Átalláthatjátok, hogy mindazon
 Jótétemény, melyben nyilvánosan
 Ti részesültök, tőle származik,
 S nem magatoktól. Mit szólsz erre, te
 Nagy újja ennek a gyülekezetnek?

I. Polg. Én a nagy újja? mi okért nagy új

Men. Mivel te a legaljash s rongyosabb vagy
 E bölcs zavargók közt, s te jársz elől.
 Vezérkedel, pimasz sehonnai,
 Hogy önmagad húzz hasznót a dologból.
 De a furkós botokkal legyetek
 Készen, mert Róma és patkányai
 Megütköznek, s egyik rész tönkre jut. —
 Üdvöz légy, bajnok Marcius!

Cajus Marcius jön.

Marc.

Köszönöm.

Mi dolog ez, ti lázongó gazok,
 Kik nyüzsgő véleményteket vakarva
 Megrühösítitek magatokat?

I. Polg. Te csak mindig szépen beszélsz velünk.

Marc. Ki nektek jó szót ad, utálatos
 Hizelgő. Mit vártok, kutyák, a kiknek
 Nem kell se harcz, se bék? az megijeszt, s ez
 Daczossá tesz. Ki bennetek bizik,
 Oroszlán helytt nyulat lel s lúdakat
 Rókák helyett. Nem vagytok biztosabbak,
 Mint a parázs a jégen s a napon
 A hó. Erénytek, dicsőíteni a
 Gonosztevőt, s a törvényt szidni, mely azt
 Megbünteté. Ki nagyságot szerez,
 Gyűlölitek: s jó indulattok olyan,
 Mint a beteg, ki arra vágy, mi néki
 Még jobban árt. Ki kegyetekre épít,

- Ólom-karokkal úszik s tölgyeket
 Hasít sással. Bitóra véletek!
 Tinektek hinni? Egyre változik
 Elmétek; kit gyűlöltetek, dicső most,
 S a kit megkoszorúztatok, silány.
 Mi baj? mit zúgtok minden piacon
 Az érdemes tanács ellen, holott ő
 Tart rendben istenink után? különben
 Egymást falnátok föl. — Mi kell nekik?
- Men. Mint ők szabják, oly áron gabona,
 A mely, mint mondják, van bőségesen.
- Marc. Azt mondják? az eskasztani valók!
 Ott ülnek a tüznél, s tudják, mi ujság
 A Capitoliumban, hogy ki van
 Le s fölmenőben? Házasitanak,
 Pártot csinálnak és erősítik,
 S azt gyöngítik, mely nem kedvök szerinti,
 És nem sarújok talpa. Bőviben van
 A gabna, mondják? Hagyna csak a nemesség
 Kardomhoz nyulni: oly magas kazalt
 Raknék e fölnégyelt rabszolgánépből,
 A mily magasra csak fölrerne dárdám.
- Men. Ezek meggyőződtek már teljesen;
 Elméjükben nagy a hiány ugyan,
 De szörnyű gyávák. Ám szólj, mit csinál a
 Másik csapat?
- Marc. Szétment. Kössék fel őket!
 Sőhajtva példáztak, hogy éhesek, hogy
 Éhség falat dönt, enni kell az ebnek,
 A csontra hús kell, nem csak gazdagért van
 Az aratás. Ily rongyokban dobálták
 Ki a panaszt. És most hogy megnyerék,
 A mit kívántak s ez kemény dolog
 (A nemességen ez vesz majd erőt, ez
 Lesz végcsapása), most kucsmáikat
 Hajgálják, minth' a hold szarvár' akarnák
 Föltüzni versenyt bögve.
- Men. S mit nyerének?
- Marc. Öt szónokot, kit ők választanak
 Pór bölcseségök védeül; ezek
 Brutus, Sicinius . . . mit én tudom! — Hah,
 Előbb földülne e gaznép a várost,

Mint tőlem ilyet kapna. Majd idővel
Még többet nyer, s ismét többet csikar ki
A lázadási zajjal.

Men. Különös.

Marc. El, hulladék, pusztuljatok haza!

(Követ jön.)

Köv. Hol Cajus Marcius?

Marc. Itt van, mi baj?

Köv. Ujság, uram, a volszkok fegyverre keltek.

Marc. Annál jobb! lesz módunk kihányni a
Dohos fölösleget. — Im, derék atyáink.

(Cominius, Titus Lartius s más Senatorok, Junius
Brutus és Sicinus Velutus jönnek.)

I. Sen. Igaz, mit nem rég mondál, Marcius,
A volszk fegyverre kelt.

Marc. Vezére Tullus

Aufidius, lesz véle bajotok.

Vétkem, nemességét irigyleni;

S ne volnék az, ki most vagyok: szeretném,

Ha ő lennék.

Com. Ti együtt vívtatok.

Marc. Ha birkoznék a föld, két részre állva,

S ő pártomon vón': átmennék, hogy ő

Velem vivjék oroszlán ő, kire

Büszkén vadászok.

I. Sen. Így, hős Marcius,

Kisérd Cominiust e háboruba.

Com. Megigéréd ezt egykor.

Marc. Meg, uram,

S szavamnak állok. Titus Lartius majd

Megint szemközt látod Tullust velem. De

Mi ez, nyomorék? honn kell maradnod?

Tit. Oh nem,

E mankó támaszom s ez fegyverem lesz,

De az ügyet nem hagyom el.

Men. Dicső faj!

I. Sen. Jerünk a capitoliumba; legjobb

Barátink várnak.

Tit. Menj elől . . . utána

Cominius mi követünk; tiétek

Az elsőség.

1. Sen. *A polgárokhoz*

El, el, haza!

Marc. Nem, hadd kövessenek. Van
Élés a volszknál. Patkánynép, oda
A garmadához! — Tisztes lázadók,
Hol a bátorság? Kérlek, jöjjetek.

(*Senatorok, Cominius, Marcius, Titus, és
Menenius el. Polgárok kisompolyognak.*)

Sic. E Marciusnak van-e párja a gögben?

Brut. Páratlan áll.

Sic. Midőn népszónokoknak
Meváiasztának bennünket . . .

Brut. Figyeltél
Szeme s szájára?

Sic. S gúnyolásira!

Brut. Ha ingerült, az istenek se' szentek
Előtte.

Sic. Csúfot üz a tiszta holdból.

Brut. Bár veszne el e harcban! Hogy férhet össze
Ily gög s vitézség?

Sic. Hogy ha jó siker
Csiklandja megveti az árnyat is,
A melybe délben lép. Csodálkozom,
Hogy tűri el dacza: Cominiustól
Vezéreltetni?

Brut. A hirt, mely célja néki,
S mely őt diszíti is már, nem lehet
Jobban főntartani s növelni, mint
A második helyen; mert a vezér hibája,
Mi elnem sül, bár mindent elkövet,
Mi embertől telik s így zúgnak a
Könyelmű bírák: hejh, ha Marciusra
Biznák a dolgot!

Sic. És ha sikertül:
A Marciusához hajló vélemény
Cominiusnak minden érdemét.
Órá ruházza

Brut. Ugy van már is az
Ővé Cominiusnak fél hire,
Nem ő szerzé bár; és ennek hibái

Dicsőségévé válnak, bár valóban
Nem érdemlé meg.

Sic. Nézzük meg, minő
Az útasítás, és hogy viseli
Magát ez ügyben?

Brut. Jer, menjünk tehát.
Mind a ketten el.

II. SZÍN.

Corioli. A tanácsház. *Jön Tullus Aufidius néhány
Senatorral.*

1. Sen. Aufidius, hát véleményed az,
Hogy terveinket tudja Róma tudja,
Hogy készülünk?

Auf. S a tietek nem ez?
Mi volt ez országban föltéve már,
Mi tetté vált valóban, mielőtt
Kikémlé Róma? Még négy napja sincs,
Hogy hirt adának onnan . . . a levél
Talán nálam lesz . . . ime itt vagyok (olvas).
„Hadat készítnek. Még nem tudni, hogy
Keletre-e vagy nyugatra? a nyomor nagy,
Lázong a nép. Mondják: Cominius
És Marcius, régi ellenségeitek
(A kit még jobban gyűlöl Róma, mint ti),
És Lartius, egy bajnok római . . .
E három a készülétek vezére.
Alkalmasint felétek lesz az ut.
Vigyázzatok.“

1. Sen. Táborban seregünk,
Hogy Róma mindig kész nekünk felelni,
Soh'sem kétkedtünk.

Auf. Nagy szándéktokat
Jó volt titkolni, a mig az maga
Magát fődé fel. Róma idő előtt
Kitudta azt, ugy látszik, és ez által
Gátoltatunk célunkban, mely vala:
Néhány várost bevenni, mielőtt
Ők észrevennék.

2. Sen. Hős Aufidius, lépj
Tisztedbe, menj sietve a sereghez,

Mi őrizzük magunk Coriolit.
 Ha itt előttünk szállnak meg, segélyül
 Hozd sereged. Különben azt hiszem,
 Nem ellenünk készülnek.

Auf. Kétkedel?

Én bizonyost beszélek. A mi több,
 Már utban is van egy rész harcosikból,
 S mind erre tart. Elhagylak bennetek.
 Ha Marcius s én tán találkozunk,
 Megesküvénk, hogy mindaddig vivünk, míg
 Egyik lehull.

Mind. Segitsenek istenink!

Auf. S kegyelmeteket védjék.

I. 2. Sen.

Élj boldogul. (Mind el.)

HARMADIK SZIN.

Róma, Marcius lakása. Jön *Volumnia* és *Virgilia*,
 alacsony székekre ülnek és varrnak.

Vol. Kérlek, leányom, énekelj vagy beszélj vidámabban.
 Ha fiam férjem volna, jobban örülnék távollétén,
 melyben dicsőséget szerez, mint nyoszolyája ölelé-
 sein, mikkel szerelmét tanusítja. Még midőn csak
 gyöngé gyermek s méhemnek egyetlen szülötte volt;
 midőn ifjuságát és szépségét minden szem bámulta;
 midőn még nézéséről egy királynak napestig tartó
 kérelmeért sem mondott volna le egy órára az anya:
 én — meggondolva, mennyire illenék a dicsőség ily
 lénynek, hogy ez nem volna különb a falon függő
 képnél, ha a hir nem mozgatná — és már akkor
 örvendve láttam őt oly veszélyeket keresni, mikben
 dicsőséget szerezhett. Kegyetlen háboruba küldtem
 őt, melyből midőn visszatért, homlokát tölgykoszoru
 övezte. Mondom, leányom, nem örültem meg jobban
 annak előszöri hallatára, hogy figyermek, miut midőn
 először látám, hogy férfinak bizonyította be magát.

Virg. De hátha oda halt volna, asszonyom, akkor?

Vol. Akkor jó hire neve lett volna fiam, utódom.
 Őszintén mondom, ha tizenkét fiam volna, kiket mind
 egyaránt szeretnék, egyiket sem kevésbbé, mint jó
 Marciusunkat: inkább óhajtánám, hogy közülök tizen-

egy vitézileg meghaljon honáért, hogysen egy tétlenül kéjelegjen.

(Szobalány jön.)

Szob. Asszonyom, Valeria jött látogatásodra.

Virg. Kérlek, engedd meg, hogy távozhassam.

Vol. Ne távozzál. Ugy tetszik, mintha hozzánk

Elhangoznának férjed dobjai;

Aufidiust hajánál rántja le,

Mint gyermek a vadtól, fut tőle a volszk.

Tombolni látom őt, a mint kiáltja:

„Elő gyávák! ti félelem szülötti,

Ambár hazátok Róma.“ Homlokáról

Letörli a vért érzkezővel, és megy,

Mint arató, ki föltevén, levágni

Mindent, vagy díjáról lemondani.

Virg. Vért homlokán! . . . oh Jupiter, ne vért!

Vol. Te balga asszony, szebb ez, mint arany

Győzelmi oszlop. Keble Hekubának

Hektort szoptatva nem volt ékesebb,

Mint Hektor arcza véresen, midőn a

Görögökkel küzde. — Mondd Valeriának,

Készek vagyunk őt üdvözölni. (Szobalány el.)

Virg. Óvja

Az ég Aufidiustól férjemet!

Vol. Aufidiust ő térde alá keríti,

S nyakára hág.

(Visszajön a szobalány Valeriával.)

Val. Jó napot mind a kettőtöknek, hölgyeim.

Vol. Édesem . . .

Virg. Örvendek, hogy láthatom asszonyságodat.

Val. Mit miveltek? ti valóságos háziasszonyok vagytok.

Hogyan, ti varrtok itten? ez derék igazán. Hát kis fiad hogy van?

Virg. Köszönöm kérdésed, asszonyom, nagyon jól . . .

Vol. Jobban szereti a kardokat nézni s a dobszót hallgatni, mint tanítójára figyelni.

Val. Oh, tökéletesen apja fia. Esküszöm, hogy igen derék kis fia. Valóban, a múlt szerdán fél óra hosszat szemlélttem őt; olyan erélyes alakja van. Egy aranyos pillangó után láttam őt szaladni; midőn.

megfogta, ismét el hagyta röpködni, s ismét utána; elesett, fölugrott, s újra elfogta. Elesése hozta-e dühbe vagy mi, de fogait csikorgatta, s széttépte a pillangót. A mint mondom, egészen széttépte.

Vol. Épen olyan, mint apja.

Val. Valóban, nemes gyermek.

Virg. Kis szelezerdi, asszonyom.

Val. Tegyétek félre varrásokat; legyetek szivesek ma délután henyélni a kedvemért.

Virg. Nem, jó asszonyom, én nem fogok kimenni.

Val. Nem fogsz kijöni?

Vol. Ki fog menni, ki.

Virg. Valóban nem, engedjétek meg. Nem akarok át lépni a küszöbön, míg férjem vissza nem jön a háborúból.

Val. Ejh, mit zárkóznál így ok nélkül? Jer, meg kell látogatnunk a jó asszonyt, ki gyermekágyat fekszik.

Virg. Kivánok neki kora fölgyógyulást, s meglátogatom imádságomban; de oda nem mehetek.

Vol. Kérlek, ugyan miért nem?

Virg. Nem restségből, sem szeretethiányból.

Val. Második Penelope szeretnél lenni; hanem azt mondják ám, hogy azon szálak, miket Olysszes távollétében font, csak szíval töltötték meg Ithakát. Jer; bár csak oly érzékeny volna vásznad, mint ujjaid, hogy szánakozásból szünnél meg azt szurkálni. Jer, el kell jönnöd velem.

Virg. Nem, jó asszonyom, engedj meg, valóban nem megyek.

Val. Igazán mondom, jer; aztán majd fölséges híreket mondok férjedről.

Virg. Oh, lelkem, az még lehetetlen.

Val. Hidd el, nem tréfálok veled; a mult éjjel érkeztek róla ujságok.

Virg. Igazán, asszonyom?

Val. Komolyan mondom, hogy igaz; egy senatortól hallottam. Így hangzik: a volszkok hadserege előre nyomult, ellene Cominius vezér szállt a róma erő egy részével; férjed és Titus Lartius városukat, Coriolit vette ostrom alá; semmi kétségök benne, hogy beszik, s rövid időn véget vetnek a háborúnak.

Ez igaz, becsületemre! Most pedig kérlek, jer velünk.

Virg. Bocsánat, asszonyom, ez egyen kívül mindenben szavadat fogadom.

Vol. Hagyd magára, asszonyom, mostani kedélyével csak kedvünket rontaná.

Val. Magam is azt hiszem. Tehát Isten veled. — Jer, kedves asszonyom. — Kérlek, Virgilia, dobd ki az ajtón ünnepélyességedet, és jer velünk.

Virg. Nem, asszonyom, egy szó mint száz. Valóban nem mehetek. Jó mulatást. (El mindnyájan).

NEGYEDIK SZIN.

Corioli előtt. Jönnek dobokkal és zászlókkal *Marcus, Titus, Lartius*, Tisztek, Katonák; hozzájuk egy Követ.

Marc. Ez hirt hoz itt. Megütköztek, fogadjunk . . .

Lart. Lovam lovadra, hogy nem.

Marc. Jól van.

Lart. Áll.

Marc. Találkozott az ellennel vezérünk?

Köv. Szemközt vannak, de szó nincs váltva még.

Lart. Enyém a jó ló.

Marc. Add el, megveszem.

Lart. El nem adom, de kölcsön a tied
Félszázadig. Most kérjük föl a várost.

Marc. Hol a sereg?

Köv. Másfél mérföldnyire.

Marc. Akkor meghalljuk egymás hadzaját.

Most kérlek, Mars, hogy munkánk gyors legyen.

A gőzölgő karddal menjünk társaink

Segítségére. — Fújad, harsonás!

(Harsona-szó. A falakon megjelennek Senatorok s Mások.)

Falaitok közt van Aufidius?

1. **Sen.** Nincs, olyan sincs, ki félne tőletek, ti Parányiak. Halljátok ifjaink (Távol hadi lárma.)

Zaját. Inkább ledöntjük e falat,

Hogysem bezárjon bennünket. Kapunk csak

Tetszőleg csukva, sás raj't a lakat,

Magától nyílik ez meg. Hallga. ott az
(Ismét hadi lárma)

Anfidius. Meglátjátok, miként dúl
Szétszórt seregekben.

Marc. Hah, rajta vannak!

Lart. Tanú!junk e zajtól. Hágcsét ide!
(Volszkok jönnek.)

Marc. Nem félnek, sőt a városból kijönnek.

Most szivre a pajzst, s vívjatok paizsnál

Erősebb szívvvel. Fel, hős Lartius!

Jobban lenéznek, mint mi gondolók.

S ez földühít. Előre, társaim!

Ki hátra lép, volszkuak tekintem őt,

S érezni fogja kardom élet!

(Harczi zaj; rómaiak és volszkok viaskodva el. A
rómaiak visszaveretnek sáncaikhoz.)

(*Marcus* visszajön.)

Marc. A föld minden dögvésze rád, te Róma

Gyalázata! te csorda! . . . A fekély

Borítson el, hogy tőled undorodjék

Az is, ki nem lát, és mértföldnyire

Legyen ragályos a nyavalyád. Ti ember-

Alakba bújt ludak, ti, a kiket

Rabszolgák kergetnek meg, kiktől a

Majmok se félnek. Pluto és pokol!

Hátul a seb . . . piros hát . . . halovány arcz

A félelemtől . . . Vissza, támadásra,

Vagy ellenségeinkhez mégyek át,

S titeket verlek. Rajta hát! Szilárdság,

És visszahajtjuk őket asszonyikhoz,

Mint sáncainkhoz minket ők követtek.

(Uj ütközet. A volszkok és rómaiak visszajönnek és
harcznak. A volszkok Corioliba hátrálnak, *Marcus*
utánok a kapuig.)

Most nyitvák a kapuk. Hős társaim,

Az üldözőknek kedvez a szerencse,

S nem a futóknak. Tartsatok velem. (Bemegy a ka-
pun, s ezt bezárják mögötte.)

1. Kat. Bolond merény! én nem . . .

2. Kat. Magam sem . . .

3. Kat.

Ime

Bezárták őt.

(Folytonos csatazaj.)

Mind. Bizonynyal vége lesz.

(Jön *Titus Lartius*.)Lart. Hol *Marcius* ?

Katonák.

Meggalt kétség kívül.

1. Kat. Nyomban követte a futókat és

Bement velök, mögötte a kaput

Bezárák, és most benn van egyedül

Egy város ellen.

Lart.

Oh nemes barát!

Érző s bátrabb, mint az érzéktelen kard;

Ez hajlik, ő nem. Elestél, *Marcius*!

A legjobb drágakő, nagy, mint magad, nem

Ért annyit, mint te. Oly catói bajnok

Valál te! nem vad! rettentő csak a

Csatában . . . ámde haragos szemeddel

És hangjaidnak mennydörgő zajával

Megráztad ellenséged, mint midőn

Hideglelésben reszket a világ.

(Visszajön *Marcius*, véresen s elleneitől megtámadva.)

1. Kat. Uram, tekints oda.

Lart.

Ez *Marcius*!

Mentsük meg őt vagy haljunk meg vele.

(Harczolja be mindnyájan a városba.)

ÖTÖDIK SZIN.

Uteza a városban. Néhány római jön martalékkal.

1. Róm. Ezt elviszem Rómába.

2. Róm. Én meg ezt.

3. Róm. A mennykőbe! azt tudtam, hogy ez itt ezüst.

(A csatazaj még hallik a távolban.)

(Jön *Marcius* és *Titus Lartius* egy harsonással.)

Marc. E hajhászok silány drachmák szerint

Becsülik az időt. Őn kanalat,

Pannát, ruhát, mit a bakó elásna

A holttal együtt, elhord e szolganép,

Míg vége sincs a harcznak. Le velök! —

Halljátok a vezér zaját? ki hozzá!
 Aufidius, kit lelkem gyűlöl, ott van
 És vágja népünket. Hős Lartius, maradj itt
 Egy jó csapattal a város körül; én
 A bátrabbakkal elmegyek segíteni
 Cominiust.

Lart. De bajnok, vérezel.

Nagyobb volt munkád, hogyszem részt vehess
 Új ütközetben.

Marc. Ne dicsérj, uram.

Munkám alig hogy fölhevite. Isten
 Veled! kiomlott vérem gyógyszer inkább,
 Mintsem veszély. Most hát Aufidiushoz
 Csatázni!

Lart. Szép Fortuna istenasszony
 Szeressen meg, s varázsa vezesse félre
 Ellenséged kardját. Hős férfi, a
 Siker legyen szolgád!

Marc. S téged fogadjon

Legjobb barátjául. Isten veled! (El.)

Lart. Erdemdús Marcius! —

Eredj a vásártérre s harsonázz;
 Hidd össze a városnak tiszteit, hogy
 Akaratunkat meghallják. Eredj! (El mindnyájan.)

HATODIK SZIN.

Cominius táborához közel. Jön Cominius és serege,
 visszajövet.

Com. Pihenjete; mint rómaiak vivánk,
 Barátim; balgák nem valánk a téren
 S hátrálva nem gyávák. Higyétek el,
 Hogy újra harcz lesz. A midőn csatáztunk,
 A szél karonkint elhozá barátink
 Zaját mihozzánk. Róma isteni
 Segítsék őket, mint saját magunkat,
 Hogy, seregünk ha vigan összejő,

(Követ jön.)

Hálásan áldozunk nekik. — Mi ujság?

Köv. A corioli polgárság kitört,
 S megütközött Titussal s Marciussal.

Sánczunkhoz visszanyomták emberinket,
S én eljövök.

Com. Tán igazat beszélsz,
De nem beszélsz jól. Mennyi ideje?

Köv. Egy órájánál több, uram.

Com. Nincs egy mérföldre; nem régen doboltak.
Egy óra kell egy mérföldhöz neked,
Hogy ily későn jössz?

Köv. Megrohantak a volszk
Kémei, s kerülni voltam kénytelen
Néhány mérföldet. E nélkül, uram, rég
Itt lettem volna.

(*Marcius jön.*)

Com. Ki ez itten? olyan,
Mintha meg volna nyúzva. Istenek!
Hasonlít Marciushoz, s én így őt
Előbb is láttam már.

Marc. Késő jövök?

Com. A pásztor nem tudhatja jobban a sip
S a mennydörgés különbségét, miként
Én Marcius s más emberek szaváét.

Marc. Későn jövök?

Com. Későn, ha a magad
Vérébe s nem máséba öltözél.

Marc. Oh hadd öleljelek meg olyan ép
Karokkal, mint midőn megházasodtam,
S gyertyák kísérték ágyba.

Com. Hősvirág!
Hát Titus Lartius hogyan van?

Marc. Mint olyan ember, ki ítéletet tart,
Egyet kivégeztet, mást számkiüz,
Fenyít, kegyelmez, szabadon bocsát.
Ugy tartja Coriolit városunk
Nevében, mint hizelgő agarat

A pórázon, mit úgy híz, mint akarja.

Com. Hol a rabszolga, a ki mondta, hogy
A sánczokhoz hajtottak benneteket?
Hol van? híjátok őt ide.

Marc. Hagyd magára,
A mit beszélt, igaz; de bajnokink,
A söpredék — hah, és nekik tribun kell! —

Egér macskától nem fut úgy, mint ők
 Futottak a még nálok is silányább
 Alávalóktól.

Com. És hogy győztetek?

Marc. Nem érünk rá ezt elbeszélni. Hol van
 Az ellenség? tiétek már a harctér?
 Ha nem, tegyétek azzá.

Com. Marcius,
 Kárvallva harcolánk, azért ide
 Hátráltunk, hogy kilessük a sikert.

Marc. Hol seregek? tudjátok merre állnak
 Legjobbjaik?

Com. Az antiumiak
 Tudtomra az elősört képezik, mint
 Java nép, Aufidius vezérletében,
 A ki reményeinknek szíve.

Marc. Kérlek
 Mind a csatákra, mikben részt vevénk, az
 Együtt kiontott vérré és baráti
 Esküinkre: állíts engem egyenest
 Aufidius és vitézei elé,
 S ne hadd elcsuszni a jelent . . . A lég
 Teljék meg rögtön kard- és kopja-zajjal
 S használjuk a perczet.

Com. Jobban szeretném,
 Ha jó fürdőbe mennél, magadat
 Bebalzsamozni; de soh' sem merék
 Kivánatidnak ellenállni. Válassz
 Magadnak társakat.

Marc. Csak a ki kész rá,
 Az jön velem. Ha van valaki itt,
 — S ebben kétkedni vétek — a kinek
 E festék tetszik, mely engem bemázolt,
 Ki inkább létét veszti, mint hírét, ki
 Hősleg hal inkább, hogy sem rútul éljen,
 S honát magánál többre becsüli:
 Ki így ítél, ha egy vagy szám szerint sok
 Intsen kezével, szándékát tudatni,
 S kövesse Marciust.

(Mindnyájan örvendve kiáltanak föl, kardjaikkal ha-
 donáznak, fölemelik őt karjaikon, s hajigálják süve-
 geiket.)

Mindnyájan hát? egy karddá teszték engem?
 Ha ez nem tettetés, úgy melyitek
 Nem ér négy volszket? Hős Aufidius ellen
 Egy szálíg viszték oly kemény paizst,
 Mint a magáé. Valamennyeteknek
 Köszönet, de most csak egy rész jön velem,
 A többi más harcban vesz részt, a mint
 Az ügy kívánja majd. Menjünk, ha tetszik;
 A legkészebbeket válaszsza ki
 Közületek négy.

Com. Menjünk, társaim.
 Ha ez valóság s nem hetvenkedés,
 Megosztozunk mindenben véletek. (Mind el.)

HETEDIK SZIN.

Corioli előtt. *Titus Lartius*, Coriolinál őrségét hagyva,
 barsona- és dobszóval megy *Cominius* és *Cajus*
Marcus elé, utána egy Tiszt katonasággal és követtel.

Lart. Igy, őrizzétek a kaput, miként
 Elétek szabtam. Hogyha üzenek,
 Küldjétek a centuriákat segédül;
 A többi itt elég egy darabig.
 Ha elveszítjük a csatát, a város
 Sem lesz miénk.

Tiszt. Minket ne félts, uram.
 El! s zárjátok be a kaput mögöttünk.
 Követ, vezess most Róma táborába. (El mind.)

NYOLCZADIK SZIN.

Csatatér a római és volksz tábor közt. Harczzaj. Jön
Martius és *Aufidius*.

Marc. Veled vivok csak, mert jobban gyűlöllek
 A szószegőnél.

Auf. Egyformán vagyunk.
 Nem iszonyodom a kígyótul úgy, mint
 Hired-nevedtől. Vesd meg lábadat!

Mark. Haljon meg a másik rabszolgájaként,
 Ki előbb mozdul el helyéről; aztán
 Itéljék őt el az istenek.

Auf. Ha én futok,

Üzz, mint nyulat.

Marc. Néhány órája, hogy

Magam csatáztam Coriolitokban,
S tevém, mi tetszett; e vér nem enyém,
Mely engem álarcoz Hogy bosszut állj,
Feszíts meg minden erőd!

Auf. Hektor lehetsz,

Hetvenkedő ősidnek ostora,
Mégsem menekszel innen! (Vivnak.)

(Néhány volszk jön *Aufidius* segítségére.)

Túlozott

Készség s nem hősiség . . . szégyenlenem kell
E megvetendő segítségteket.

(El mindnyájan harczolva s *Marcus*-tól üzetve.)

KILENCZEDIK SZIN.

A római tábor. Harczy zaj. Hátrálót fájnak. Harsonás. Jön egy felől *Cominius* rómaiakkal, más felől *Marcus* felkötött karral, vele más rómaiak.

Com. Ha elbeszelném, a miket ma tettél,
Magad se' hinnéd. Majd ott mondom el hol
Senatorok könyezve mosolyganak rá,
S a nagy nemesség elborzad s utóbb
Csodálni fog, s hölgyek rémülnek el,
S vidáman reszketvén tovább figyelnek,
S még a sötét tribunok is, kik a
Penészes néppel gyüölölik hied,
Mondják szívök daczára: „Hála, hogy
Rómának ilyen katonája van!”
De a lakómánknak végéhez jövéel csak,
Előbb jóllakva már.

Jön Titus Laritius seregével, az üldözésből jöve.

Lart. Oh hadvezér, itt

A harczy ló, mi a csótár vagyunk.

Ha láttad volna . . .

Marc. Kérlek, ne tovább.

Anyám, ki vérét csak dicsérheti,
Ő is megbánt ha magasztal. Ugy tevék,

Miként ti; tettem annyit, mennyi telt.
 Miként ti, lelkesülten a hazáért.
 Ki végbevitte, a mit szándokolt.
 Förlülmult engemet.

Com. Ne légy koporsója
 Ten érdemednek; Róma tartozik fia
 Becsét ismerni. Ennek elfödése
 Nem volna jobb, mint rablás rágalom;
 Arról hallgatni, a mi a dicsőség
 Tetőpontjára ért, s mégis szerénynek
 Mutatkozik! Kérlek hát (nem, hogy ezzel
 Dijazzalak, csak jellemzésedért),
 Hallgass szavamra seregünk előtt.

Marc. Néhány sebem van, s fáj nekik, midőn
 Emlitik.

Com. Hogyha nem emlitenők,
 A háladatlanság meggyűjtené,
 S halálosokká tenné. A lovakból
 (Pedig sokat s jókat fogánk) s a kincsből
 Mit a városban s harczmezőn szereztünk,
 Tied a tizedrész; válaszs hát belőlök,
 Az általános szétoztás előtt.
 Saját kedved szerint.

Marc. Köszönöm, vezér,
 De szivemet nem birhatom reá,
 Hogy kardomért ajándékot vegyek.
 Nekem nem kell több osztályrészemül, mint
 A mennyit kap, ki csak néző vala.

Hosszu harsonázás; mindnyájan ezt kiáltják: Marcus,
 Marcus! s fővegeiket és lándzsáikat emelgetik.

(Cominius és Lartius hajadon fővel áll.)

E hangszerek, melyekkel visszaéltek,
 Ne adjanak több hangot! Ha ezek
 Táberban hizelegnek, hogy ne lenne
 Ugy minden udvar és város csalárd.
 Ha, mint tényérnyalónak selyme, lágyul
 Az ércz, ne légyen ez többé had-eszköz.
 Elég, mondom! . . . mert véres orromat
 Meg nem mosám, vagy egy pár nyomorut
 Legyőztem, a mit észrevétlenül nem
 Egy tett közülünk: ekkép kurjogattok,

A dolgokat nagyitva, mintha volna
Kedvem, táplálni kicsinységemet
Hazug dicséretekkel.

Com. Tulszerénység;
Inkább kegyetlen vagy hiredhez, mint
Hálás irántunk, kik jó szívvvel adjuk azt.
Megengedj, de ha így bánol magaddal,
Ha így magad ellen fordulsz, megkötünk, hogy
Bizton beszélhessünk. Hát tudja meg
Egész világ, hogy Cajus Marciusé
A harcz babéra, és azért övé
Szerszámostul nemes paripám, a melyet
A tábor ismer. S mától fogva ő
Azért, a mit tett Coriolinál:
— Kiáltsa el mindenki a seregben —
Cajus Marcius Coriolanus! . . .
Viseld mindig dicsően e nevet. (Harsona és dobszó.)

Mind. Cajus Marcius Coriolanus!

Cor. Megyek megmosdani;
Láthatjátok, ha arczom tiszta lesz, hogy
Pirultam-e? . . . Mindenkép köszönet;
Lovad használok és azon leszek
Mindenkor, hogy becsületére váljam
Melléknevemnek.

Com. Most el sátrainkba,
A hol megirjuk, mielőtt pihennénk,
Rómának a sikert. Te Lartius, menj
Corioliba, s küldd a legjobbakat
Rómába hozzánk, értekezni mind a
Két rész ügyében.

Lart. Jól vagyon, vezér.
Cor. Hogy gunyolódnak az istenek velem!
Előbb ama fejedelmi díjakat
Elutasítam és most koldulok
Tábornokomtól.

Com. Szólj; tiéd, a mit kérsz.

Cor. Itt laktam egykor Corioliban egy
Szegény, de jó embernél. Az imént
Mint foglyot láttam, fölhivott segélyül.
De akkor jött elélem Aufidius,
S szánalmamon győzött a düh. Bocsásd ki
Szegény gazdámát, kérlek.

Com. Mily szép kére'em!

Fiam hóhéra volna bár, szabad
Lesz, mint a szél. Ereszd el, Titus, őt.

Lart. Hogyan hiják?

Cor. Az égre, elfeledtem,
Emlékem bágyadt, oly fáradt vagyok.
Nincs itt borunk?

Com. Menjüak a sátorokba,
Magszárad a vér rajtad. Ideje,
Hogy gondoskodjunk rólad. — Jöjjetek. (El mind)

T I Z E D I K S Z I N.

A volszk tábor. Harsona- és kürtszó. Jön *T. Aufidius*
véresen, vele néhány *Katona*.

Auf. Elfoglalják a várost!

I. Kat. De visszaadják jó föltételekkel.

Auf. Föltételekkel! . . . Mért hogy római
Nem lettem, mert mint volszk nem lehetek
Az, a mi vagyok. Föltételek! . . . Minő
Föltételekre tarthat számot az, ki
Kegyelmet vár? Ötször vívtam veled
S ötször verél meg engem, Marcius,
S így lenne h' annyiszor jönénk is össze,
A hányszor eszünk. Az elemekre mondom,
Ha szembe lesz szakállammal szakália,
Egy elvesz, ő vagy én. Vetélkedésem
Nem olyan tiszta már, mint volt. Előbb
Becsületes csatában vágytam őt
Legyőzni, kard kard ellen . . . most akárhogy,
Düh- vagy csalással elejtem.

I. Kat. Ő az ördög.

Auf. Nem oly cseles, de bátrabb. Hősiségem
Meg van mérgezve; türvén től' a szennyet,
Magát tagadja meg. Nincs menhely, álom,
Nyomor, betegség, teaplom capitól,
Imádkozás vagy áldozás idője
És más engesztelési eszköz, a mely
Kopott jogával csillapítani birná
Gyűlölségem. Bárhol lelném is őt,
Ha testvérem házában is, daczára
A vendégszeretet szabályinak,

Szilaj kezem szivébe mártanám!
Menj a városba, nézd meg, hogy kik őrzik,
S ki megy Rómába kezesnek.

I. Kat. És te nem jössz?

Auf. A czipruserdőben várnak reám, a
Malmoktól délre. Hozz majd hirt oda,
Hogy s mint áll a világ, hogy a szerint
Intézzem dolgom.

I. Kat. Ugy leend, uram. (El mind.)

MÁSODIK FELVONÁS.

ELSŐ SZIN.

Róma. Nyilvános tér. Jön *Menenius, Sicinius és Brutus.*

Men. A jós azt mondja, hogy ma este híreket hallunk.

Brut. Jókat vagy roszakat?

Men. Nem a nép kívánsága szerintieket, mert ez nem szereti Marcinst.

Sic. A természet tanítja meg az állatokat barátaik ismerésére.

Men. Ugyan kérlek, kit szeret a farkas?

Sic. A bárányt.

Men. Igen, hogy elnyelje, mint az éhes plebejusok szeretnének tenni a nemes Marcussal.

Brut. No hisz ez bárány, valóban; ugy béget, mint a medve.

Men. Ő igazán olyan medve, mely ugy él, mint a bárány. Ti két öreg ember vagytok: egyet kérdek tőletek, feleljetek rá.

Trib. Nos, uram?

Men. Milyen roszaságban szenved Marcus, a melylyel ti ketten nem bővelkedtek?

Brut. Ő egy hiba nélkül sem szűkölködik, valamennyivel el van látva.

Sic. Különösen kevélységgel.

Brut. És a hányavetiségben minden emberen túljár.

Men. Furcsa biz az. Tudjátok-e ti ketten, mit ítélnek felőletek itt a városban, magunkat érve, a jobb oldalt. Tudjátok?

Trib. Nos tehát, mit ítélnek felőlünk?

Men. Minthogy a kevélységről beszéltetek . . . de nem haragusztok meg?

Trib Nos, uram, nos?

Men. Különb en miud egy, mert az alkalomnak egy igen kicsiny tolvaja nagy mennyiségű türelemtől foszt meg benneteket. Tegyetek kedvetek szerint s haragudjatok, ha úgy tetszik, ha örömet szerez nektek a harag. Kevélységről beszéltetek; hejh, ha a hátatok mögé láthatnátok s jó magatokat belsőképen vizsgálat alá vennétek. Tennétek csak ezt!

Brut. Hát aztán, uram?

Men. Hát aztán olyan érdemetlen, kevély, kegyetlen, makacs tisztviselő párt (más szavakkal bolondokat) földöznétek fel, a minőket csak kapni Rómában.

Sic. Menenius, téged is nagyon jól ismernek ám!

Men. Ismernek, mint jókedvű patriciust és olyat, a ki szeret egy-egy pohár tüzes bort, melyben egy csepp szelidítő Tiberis-viz sincs. Mondják, hogy annyiban tökéletlen vagyok, a mennyiben az első vádlót pártolom, hogy minden csekélységre indulatoskodom, s hogy többet mulatok az éj hátuljával, mint a reg homlokával. A mit gondolok, kimondom, s roszakaratomat kilehelem. Ha találkozom ilyen politikusokkal, mint ti (Lykurgusoknak nem nevezhetlek) s ha az ital, melyet nyujtotok, nem izlik: félrerántom a képmet. Nem mondhatom, hogy „uraságaitok igen jól fejezték ki magokat,“ ha majd minden szavatokból kirí a számár; és ámbár el kell tünnöm, ha valaki tiszteletreméltó férfiaknak nevez benneteket, de azok gyalázatosan hazudnak, kik azt mondják, hogy emberséges képetek van. Ha ezt látjátok mikrokosmosom földabroszán, következik ebből, hogy engem nagyon jól ismernek? Mi rosszat böngészhetek vak látástok ezen jellemből arra nézve, hogy engem nagyon jól ismernek?

Brut. Eredj, uram, eredj; eléggé ismerünk.

Men. Ti sem engemet nem ismertek, sem magatokat, sem más egyebet. A ti nagyravágyástok, szegény ficzkóktól süvegeltetni és bókokat nyerni. Eltarisznyáztok egész egy istenadta délelőttet, hallgatva egy narancsos kofa és csaplár czivódását, s elhalasztjátok a három filléres pört a következő törvényszéki,

Ha valami ügyet terjeszt elétek két párt, s történetesen egyet csavartok rajtatok a kólika, olyan képeket rántotok, mint az alakosok, kitűzitek a véres zászlót a türelem ellen, s éji edény után ordítva véresen eresztitek el a pört, melyet kihallgatástok még jobban összegabajított. Annyiban szerezték békét az ügybajosok közt, hogy mind a két részt összegazemberezitek. Derék legények vagytok, nagyon.

Brut. Eredj, eredj, jól tudják felőled, hogy külömb vagy bohócznak az asztalnál, mint birónak a capitoliumban.

Men. Még papjaink is gúnyolódókká válnak, ha ilyen nevetséges személyekkel találkoznak, mint ti. Ha legczélszerűbben beszéltek, még az sem ér annyit se, mint szakállatok mozgása, szakállatok pedig nem érdemli azt a tisztességes sirt, hogy egy kontár szabó vánkösát tömjék ki véle, vagy hogy számár nyergébe temessék. De nektek azt kell mondanotok: Marcius kevély! holott ő egymaga testvérek közt is ér annyit, mint valamennyi nagyapátok Deukalion óta, ámtár közülök a java alkalmasint firől fira hóhér volt. Jó estét uraságtoknak; további mulatásom veletek megrontaná agyvelőmet, miután ti plebejus barmok pásztorai vagytok. Leszek oly vakmerő, s búcsut veszek tőletek.

(Brutus és Sicinus hátramegy.)

(Jön Volumnia, Virgilia, Valeria.)

Hogy vagytok, szép és nemes hölgyek? A hold, ha földi volna, sem volna nemesebb nálatok. Hová követitek oly gyorsan szemeiteket?

Vól Erdemes Menenius, fiam Marcius közeledik. Juno szeretetére kérlek, eressz bennünket.

Men. Hab, Marcius haza felé tart?

Vól. Igen, tisztelt Menenius, s a legjelesb magaviselettel.

Men. Neked nyujtom, Jupiter, fővegemet és köszönetemet. Marcius haza jön!

Két hölgy. Igen is, ugy van.

Vól. Ime, itt levele; a senatusnak is küldött, nejének is, s ugy hiszem, otthon a te számodra is van.

Men. Ma este az egész házamat leitatom. Levelem van tőle?

Virg. Igen, minden bizonynyal van leveled. Láttam.

Men. Levél számomra? Ez képes engem hét esztendeig egészségben tartani, s ez alatt az egész idő alatt csak úgy komázok az orvossal. Galenus legfő'sége-sebb rendelvénye ezen óvószerhez képest csak kuru-zslás, s annyit ér, mint valami ló-ital. Nincs meg-sebesítve? mert úgy szokott haza jöni.

Virg. Oh nincs, nincs, nincs!

Vol. Oh, ő meg van sebesítve, hála istennek!

Men. En is azt mondom, ha nincs nagyon megvagdálva. Vajjon hoz-e győzelmet sebében? Ugy illenek neki a sebek.

Vol. A homlokán van megsebesítve, Menenius. Harmad izben jön haza tölgykoszorúval,

Men. Jól megtanította Aufidiust?

Vol. Titus Lartius írja, hogy együtt vívtak, és Aufidius megfutamodott.

Men. Jól is tette, a felől biztosíthatom, mert ha ott megáll előtte, olyat kap, a mit én föl nem vettem volna Coriolinak minden szekrényeért s az aranyért, mely azokban van. Tudja ezt a senatus?

Vol. Jertek, hölgyeim . . . Igen, igen, a senatus kapott levelet a vezértől, melyben ez a háboru minden érdemét fiamra rubázza. Ő e táborozásban minden előbbi tetteit fölülmulta.

Val. Valóban, csodálatos dolgokat beszélnek róla.

Men. Csodálatosakat? Kezeskedem is, hogynem érdemlentül.

Virg. Adják istenink, hogy igazak legyenek.

Vol. Igazak? oh!

Men. Igazak? esküszöm, hogy azok. Hol van meg-sebesítve? (A tribunokhoz, kik előre jönnek). Isten tartsa meg uraságtokat! Marcius haza jön, most még több oka van, kevélynek lennie. — Hol van meg-sebesítve?

Vol. Vállán és bal kezén. Majd mutathat elég sebhelyet a népnek, ha hivatalért folyamodik. Tarquin elüzetésekor hét seb esett rajta.

Men. Egy a nyakán s kettő a czombján . . . én ugy tudom, hogy kilencz.

Vol. Ez utólsó háboru előtt huszonöt sebe volt.

Men. Most van huszonhét. Minden sebe egy-egy ellenség sirja volt. (Örömjaj és harsonák.) Halljátok a harsonákat!

Vol. Ezek már Marciusnak hirdetői! Zaj
Előzi őt meg, s könny marad mögötte.
Izmos karjában a sötét halál,
Kinyújtja, és sok ember sirba száll.

(Jeladás; harsonák hangzanak. Jön Cominius és Titus Lartius, köztük Coriolanus, fején tölgykoszoru; Kapitányok, Katonák, Hirnök)

Hirn. Tudjátok meg, hogy Marcius maga
Harczott Corioliban, s ott hősisége
A Cajus Marciushoz új nevet nyert.
Ezen tisztos név Coriolanus Üdvöz
Légy Rómában, híres Coriolanus! (Harsonák.)

Mind. Légy üdvöz itt, híres Coriolanus!

Cor. Ne többet már, ez sérti szívemet;
Ne többet, kérlek.

Com. Im, uram, anyád . . .

Cor. Oh!

Tudom, kéréd az isteneket, hogy engem
Segítsenek. (Letérdel.)

Vol. Kelj föl, hős katonám!

Szép Marcius, vitézi Cajusom!
És tetteiddel szerzett új neved
Hogy is van? Coriolanus, ugy-e bár?
De nőd

Cor. Üdvöz légy, kedves hallgatóm!
Nevetél volna-e halálomon,
Hogy diadalmamon sírsz? Kedvesem,
Ez a corioli özvegyek s fiatlan
Anyákhoz illő.

Men. Áldjanak istenink!

Cor. S te még élsz? (Valeriához). Oh bocsánat, asszonyom.

Vol. Hová forduljak? Üdvöz légy körünkben!
Vezér, te szinte, s valamennyien!

Men. Ezerszer üdvöz légy! Nevetni, sírni
Tudnék; nehéz s könnyü vagyok. Üdvözöllek
Átok szakítsa ki szívét, a ki
Nem lát örömmel. Róma titeket

Imádjon, hármstokat; hanem, hitemre,
 Van itt néhány vén vadfa, melyeken
 Az oltás nem fog. — Jó napot, vitézek!
 Mi a csalánt csalánnak hijuk, és a
 Bolondot csak bolondnak.

Com. Mindig egy.

Cor. Mindig Menenius, mindig az.

Hirn. El itt az útból!

(Nejéhez és anyjához)

Cor. Kezedet s tiédet,

Előbb, mint házam árnyékába lépek,
 Nézzünk el a jó patriciusokhoz,
 A kiktől nem csak üdvözlést nyerék, de
 megtisztelést is.

Vol. Én megértem azt,

Hogy fő óhajtasom s ábrándaim
 Beteljesültek. Egy van hátra még,
 Es ezt tenéked, nem kételkedem, hogy
 Megadja Rómánk.

Cor. Tudd meg, jó anyám, a
 Maga útján inkább szolgájak leszek, mint
 Urok különben.

Com. El a capitólba!

(Harsonák, kürtök. Elmennek oly ünnepélyesen, mint
 jöttek. A Tribunok maradnak.)

Brut. Minden nyelv róla szól s a gyöngye szem

Üveggel nézi őt. A csacska dajkák

Jajgatni hagyják csecsemőiket,

Ő: emlegetvén elragadtatással.

A konyhalyány legszebb vásznát köti

Füstös nyakára s a falakra mászik.

Megtömve minden, bódék, ablakok

A fúladásig. Háztetők gerinczén

Ül a sokaság, és mind iparkodik

Őt nézni. Ritkán látható papok

Furódnak a tömeg közé, helyet

Szerezni a köznép közt. Fátyolos nők

Od'adják arczuk pirját és fehérét

A kéjelgő s a forró ajku Phoebus

Zsákmányául. Oly zaj van, mintha egy

Isten, ki őt vezérli, emberi

Lényébe bujt vón' csellel, s adta volna
A kellemet rá.

Sic. Consul lesz maholnap,
Fogadni mernék.

Brut. Mindaddig, míg az ő hatalma tart.

Sic. Nem fogja ő méltóságát szerényen
Viselni végig; elvesziti azt is,
Mit eddig nyert.

Brut. Ez a vigasztalás.

Sic. Hidd el, hogy a nép, kit képviselünk,
Felejtí majd bármily kis alkalomkor
Rosz indulatból újabb érdemét;
S hogy ad alkalmat, olyan bizonyos,
Mint, hogy kevély.

Brut. Hallám eskünni őt,
Ha consulságért folyamodni fog,
Nem jó a térre; és nem ölti fel
Az alázatosság ócska köntösét, s nem
Mutatí' a népnek, mint szokás, sebeit,
Koldulni a büdös szájaktul.

Sic. Jól van.

Brut. Ekkép beszélt. Oh, inkább abba hagyja,
Mint így szerezzé meg, ha a nemesség
Rá nem segíti.

Sic. Én ugyan kívánom,
Hogy ez legyen szándéka, és ezen terv
Szerint működjék.

Brut. Meglásd, megteszi.

Sic. Akkor megérjük, a mit ugy kívánunk;
Ő bukni fog.

Brut. Meg is kell buknia,
Máskép mi járunk így. Rá kell beszélnünk
A népet, hogy gyűlölte mindig őt, hogy
Öszvérekké változtatná, ha bírná,
Hogy elnémitaná szószólóikat,
És a szabadságból őket kiverné,
Hogy nem teszen föl bennök több erőt
S tehetséget, több lelket, mint van a
Tevében, mely azért tápláltatik csak,
Hogy hordja a tehert, s jól megverik, ha
Eldől alatta.

Sic. Ilyetén beszédtől,

Ha majd a népet lázadó daczával
 Legjobban bántja (s ez meglesz, mihelyt
 Ingerlik, a mi könnyü, mint kutyát
 Uszítani juhra): lángra lobban a
 Száraz tarló, s e lángok őt örökre
 Be fogják feketíteni.

(Követ jön.)

Brut.. Mi baj?

Köv. A kapitólba hínak. Hire van,
 Hogy Marcius consul lesz. A vakok
 Tolongnak, hogy halják, és a némák,
 Hogy lássák őt. Agg hölgyek keztyüket
 S az ifju hölgyek keirdőket dobának
 Felé, a hol ment. Bókolt a nemesség,
 Mint Jupiter szobránál; és a nép
 Örömjajából menydörgést csinált
 S záport a fölhányt fővegekbül. Ilyet
 Még nem láttam.

Brut. Jerünk a capitólba.

Szemünk s fülünk a jelené legyen,
 S szívünk a sikeré.

Sic. Veled megyek. (El mindnyájan.)

MÁSODIK SZÍN.

Ugyanott. A capitól. — Jön két *Törvénytisztogató*; párnákat raknak.

1. Szolga. Jöszte, jöszte, ezennel itt lesznek. Hányan iparkodnak a consulságra?
2. Szolga. Azt mondják, hárman; de minden ember hiszi, hogy Coriolanus nyeri el.
1. Szolg. Ez derék legény, de kegyetlenül kevély s nem szereti a köznépet.
2. Szolg. Valóban, volt elég nagy ember, ki hízelt a népnek, de nem szerette soha; voltak ismét elegenden, kiket a nép szeretett, s maga sem tudta miért? S így, ha szeretnek, nem tudják, mi végett, s ha gyűlölnék, annak sincs jobb oka. Azért ha Coriolanus nem törődik veled, hogy szeretik-e vagy gyűlölik, ez azt bizonyítja, hogy jól ismeri gondolkodásukat; az ő nemes gondtalansága ezt világosan kimutatja.

1. Szolg. Ha nem törődnek vele, hogy szeretik-e vagy sem, részrehajlatlanul állna köztük, s nem tenne velök se jót se rosszat; de ő jobban igyekszik gyűlölségöket megnyerni, mint a mennyire azok képesek azt teljesíteni, és semmit el nem mulaszt, amiben teljesen kimutathatja irántok ellenséges indulatát. Már pedig a nép gyűlölségére és nemtetszésére iparkodnia épen olyan gonoszság, mint az, mit ő nem helyesel: hizelegni szereteteért.
2. Szolg. Nagy érdemeket szerzett ő hazájától, s az ő emelkedése nem oly kényelmes lépcsőkön történt, mint azoké, kik, a nép előtt magokat udvariasan hajtogatva, süvegeléssel jutottak a birre és tiszteletre, minden egyéb tett nélkül. Ő ellenkezőleg annyira betölteté dicsőségét szemökbe és tetteit szívökbe, hogy erről hallgatni és ezt meg nem vallani, hálátlan igaztalanság, elferdíteni pedig oly gazság volna, mely maga magát meghazudtolván, rosszalást és szemrehányást vonna magára mindenkitől, a ki hallaná.
1. Szolg. Ne többet róla, ő érdemteljes ember. Helyet, helyet; jőnek.

Jeladás harsonákkal. Jön, a lictorok után, Cominius consul, Menenius, Coriolanus, több senator, Sicinius és Brutus. A Senatorok elfoglalják helyeiket, a Tribunok szintén.

Men. Bevégezván a volszk ügyet s haza
 Rendelvén Titus Lartius, ezen
 Másod-gyűlésünk legfő pontja lesz.
 Díjazni a nemes szolgálatot, mely
 Honáért ennyit tőn. Kérlek tehát,
 Komoly s nagyon tisztelt apák, hogy a
 Jelen consult, ki sikeres hadunk
 Vezére volt, hagyjátok szólani
 A hősiségről melyet végbevitt
 Cajus, Marcius Coriolanus, a ki
 Azért van itt, hogy érdemei szerint
 Köszönjünk néki.

1. Sen. Jó Cominius, szólj.
 Rövidség kedvéért ne hagyj ki semmit.

Előbb szegény a hon díjazni őt, mint
Kedvünk hiányzik rá. Népszónokok,
Kérünk, figyeljetek barátilag,
S birjátok rá a népet, hogy velünk
Majd egyetértsen.

Sic. Jó egyezkedés
Végezt vagyunk itt; hajlandó szivünk
Tisztelni és elősegíteni e
Gyűlés ügyét.

Brut. Ezt annál szivesebben
Teszszük, ha nyájasb véleménye van
A nép felől, s jobban becsüli, mint
Becsülte.

Men. Ejh, ez nem való ide.
Inkább ne szóltatok vón'. Tetszik-e
Hallgatnotok Cominiust?

Brut. Szivesen, de
Inkább helyén volt észrevételem, mint
Ezen feddés.

Men. A népnek ő barátja,
De hálótársa nem leszen. Derék
Cominius, szólj. (Coriolanus fölkel s indul ki.)
Ülj le a helyedre.

1. **Sen.** Foglalj helyet; ne szégyeld hallani
Hőstetteidet.

Cor. Bocsánat, uraim,
Sebeimet inkább meggyógyítom újra,
Mint halljam, hogy mi módon kaptam őket.

Brut. Uram remélem, nem beszédem üz el.

Cor. Nem uram; de mig a harcban gyakran álltam,
Futék a szótól. Nem hízeltetek s így
Nem sértetek ti. És én szeretem
A népet, mint érdemli.

Men. Kérlek, ülj le.

Cor. Inkább vakarnám a napon fejem
A harczy zajnál, mint henyéelve halljam
Nagyitni semmiségemet.

Men. Tribunok!
Hogy hizelegne ő fajotoknak, a hol
Ezer közt egy jó van? . . . Látjátok: inkább

Koczkára tette minden tagjait
 A hirért, mint annak hallásaért csak
 Egyik fülét! — Kezd el Cominius.
 Com. Hangom hiányzik: gyöngén nem szabad
 Coriolánusról beszélni. — Közhit,
 Hogy a vitézség fő erény, s leginkább
 Válik diszér' a birtokosnak; így
 Az említettem férfíhoz hasonló
 Nincs a világon. Már tizenhat éves
 Korában, hogy Tarquin meglepte Rómát,
 Harczolt a többi előtt. Dictatorunk
 (Kinek dicsőség!) látta vivni őt,
 Midőn amazon-állával kergeté
 A szőrös képeket. Megmente egy
 Szorított rómain, s a consul látta, hogy
 Lesujta három ellent; térdre ejté
 Magát Tarquint is. E napon, midőn
 A szinpadon még asszonyt játszhatott vón',
 Csatában férfi volt. Tölgykoszoru
 Lett a jutalma. Kis gyermek korában
 Lőn férfivá, s így nőtt, miként a tenger,
 S azóta ő tizenhét tüközetben
 Egy kardnak sem hagyott babért. Utolsó
 Tettére, Coriolin kül s belül,
 Már erre nincs szó. Gátlá a futókat
 S példáján a gyávák játék gyanánt
 Vevék a vést. Mint a hajó előtt
 A hullám, úgy hajlott előtte a nép
 S hullott le. Kardja, e halál pecsétje,
 Őt, a hová csak ért. Egy vér vala,
 Tetőtől talpig, minden mozdulását
 Halálhörgés követte. Egyedül ment
 Be a vézes városkapun, s befesté
 Kerülhetetlen balsorssal; kijött
 Segély nélkül, s megvitta uj erővel
 Coriolit, mint egy csillag. Most övé
 Minden: de akkor harczy zaj veré föl
 Szerény lelkét és kettős lelkesülés
 Élénkité föl fáradt tagjait.
 Jött a csatába és itt párologva
 Rohant az emberéletek fölött, mint
 Az örök romlás, s mig nem lett a mienk

A város és a harczter, meg nem állt
Lélegzet-vételért sem.

Men. A dicső!

1. Sen. Nem tisztelhetjük úgy meg, hogy reá
Méltó ne volna.

Com. A zsákmányt megveté
A drágaságokat silány szemétnek
Tekinté csak. Kevesbet követel, mint
Mit a fősvénység adna. Tettei
Jutalma az, hogy tette. Idejét
Eltölté, s néki ez elég.

Men. Valódi

Nemez. Hivassuk.

1. Sen. Hídd be Coriolanust.

Szolga. Im érkezik.

(Coriolanus jön.)

Men. Örömmel választ, Coriolanus, a
Tanács consulnak.

Cor. Néki áldozom
Éltem s szolgálatom.

Men. Most már csak a
Néphez kell szólnod.

Cor. Kérlek, mentsetek föl e
Szokás alól; én föl nem ölthetem
Ama ruhát, hogy esdjek meztelen
A voksokért sebeim miatt. Tegyétek,
Hogy elkerüljem.

Sic. A nép megkivánj' a
Magáét, egy szikiát sem enged a
Bevett szokásokból.

Men. Mit unszolod?
S te, kérlek, tégy a rendszabály szerint,
Vedd át oly módon méltóságodat,
Mint elődid vevék.

Cor. Ez oly szerep,
Melyet pirulva játszánám; s szeretném,
Ha elvennők a néptől.

Brut. Halled ezt?

Cor. Hetvenkedjem, hogy ezt és ezt tevém?
Mutassam a nem-fájó sebhelyt

(Mit rejtenem kén'), mintha egyedül
Miattok kaptam volna.

Men. Hagyd el ezt.
Vegyétek pártfogás alá ügyünket,
Népszónokok. S nemes consul, neked
Üdv s tisztelet!

Senatorok. Üdv s tisztelet neked, Coriolanus!
(Harsonák. A Senatorok el.)

Brut. Látod, hogyan fog bánni majd a néppel?

Sic. Csak észre vegyék szándékát. Megvetőleg
Fog kérni, mintha olyat kérne, a mit
Megadniok kell.

Brut. Jer, tudokra adni
Eljárásunkat. A vásár terén
Várnak bennünket, ugy tudom.

(El mind a ketten.)

HARMADIK SZIN.

Ugyanott. Forum. *Polgárok* jönnek.

1. *Polg.* Ismétlem, ha kérni fogja voksainkat, nem tagadjuk meg tőle.
2. *Polg.* De meg, uram, ha akarjuk.
3. *Polg.* Hatalmunkban van, ezt megtenni, csak hogy ez olyan hatalom, melynek végbevitelére nincs hatalmunk, mert ha megmutatja nekünk sebeit és elmondja tetteit, be kell mártanunk nyelveinket a sebeibe, s érettek szólanunk: így ha elmondja nemes tetteit, nekünk is el kell mondanunk nemes elismerésünket. A hálátlanság szörnyőség, s ha a sokaság hálátlan, ez annyi, mint a sokaságot szörnyeteggé tenni; e szerint, annak tagjai levén, magunkat szörnyeteg tagokká tennők.
1. *Polg.* S hogy különbeknek nem tartanak bennünket, nem igen sok hija van, mert midőn a gabona dolgában feltámadtuk, ő maga nem átallott bennünket sokfejű tömegnek nevezni.
3. *Polg.* Többen adták már nekünk e nevet; nem azért, hogy fejeink közül némelyik barna, némelyik fekete, némelyik kopasz, hanem hogy elménk olyan sok színű; és én ugy hiszem, ha minden elménczségünk egy koponyából eredne is, ki keletre, ki délre, ki

éjszakra, ki nyugatnak repülne, s ha megegyeznének is, hogy egy uton haladnak, azonnal ott volnának az éjszak-tű minden pontjain.

2. Polg. Ugy gondolod? Hát az én elménczségem vajjon merre repülne?
3. Polg. Oh, a tied nem jönne ki oly hirtelen, mint más emberé, mert nagyon bele van sutulva ebbe a tuskófejbe; de ha szabadon volna, bizonynyal dél felé szállna.
2. Polg. Mért arra?
3. Polg. Hogy ködbe vesszen! ha három negyede rohadt gőzbe oszlanék, a negyedik része lelkiismeretességéből visszafordulna, hogy téged megházasítani segítsen.
2. Polg. Te csak mindig tele vagy ilyen furcsaságokkal. No hiszen jól van, no.
3. Polg. El vagytok-e tökéelve, mindnyájan rá szavazni? De az mindegy, a többség mellette lesz. Annyit mondok, ha a néphez hajolna, nem volna külömb ember nála.

(Jön Coriolanus és Menenius.)

Ime itt jön, még pedig az alázatosság köntösében, vigyázzunk magaviseletére. Ne álljunk így együtt, hanem menjünk arra, a hol áll, egyenkint, kettenkint és hármankint. Mindegyikünknek el kell mondania kérelmét, mi által valamennyien részesülünk a megtiszteltetésben, hogy saját nyelveinkkel adjuk neki szavazatunkat; azért kövessetek: megmutatom, hogy menjetek el mellette.

Mind. Jól van, jól van. (El mind.)

Men. Uram, nem úgy van; hisz legjobbjaink Ekkép tevének.

Cor. Mint mondjak tehát? . . .

Uram, kérlek . . . Hah, dögvész! nyelvemet

! Nem birhatom rá . . . Nézd, nram, sebeim,

A hont szolgálva kaptam, a midőn

Testvéreid közül sok ordított

S futott saját dobunktól.

Men. Istenek!

Ilyet ne mondj. Kérd, hogy gondoljanak rád.

Cor. Gondoljanak rám? Akaszszák fel őket!

Inkább felejsenek, mint az erényt, mit
Hiába vernek papjaink beléjük.

Men. Mindent lerontasz. Ugy beszélj velök,
A mint tanácsos; kérlek. (El.)

(Jön két Polgár.)

Cor. Mondd nekik, hogy

Mossák meg képök és foguk. — Itt jön egy pár
Uram, tudod, mi végett állok itt.

1. Polg. Tudom; mondd meg, mi birt reá, uram?

Cor. En érdemem.

2. Polg. Ten érdemed?

Cor.

Nem is

1. Polg. Mit, nem kívánatod?

Cor. Nem, uram,

Soh' sem kívántam a szegényeket
Koldulással zavarni.

1. Polg. Gondold meg, hogy ha nyújtunk valamit,
Mi is remélünk nyerni általad.

Cor. Jól van; mi hát a consulságnak ára?

1. Polg. Az ára: baráti kérelem.

Cor.

Baráti?

Hát, kérlek, add. Mutathatok sebet,
Ha majd magunk leszünk. Jó szót, uram!
Mit mondasz rá?

2. Polg. Tisztelt ur, megkapod.

Cor. Megalkuvánk, uram.

Két érdemes voksot már koldulék. Az
Alamizna meg van. Isten hirivel!

1. Polg. Ez mégis furcsa egy kicsit.

2. Polg.

Ha újra

Adnám szavam . . . no, mit se tesz. (El ketten.)

(Jön két más Polgár.)

Cor. Kérlek benneteket, ha szavatok hangjával összeüt,
hadd legyek consul; ime rajtam a szokott köntös.

3. Polg. Érdemesen viselted magadat hazád irányában,
meg nem is viselted magad érdemesen.

Cor. E talány?

3. Polg. Ellenséginek ostora voltál, barátinak vesszeje
voltál. Valóban, te nem szeretted a népet.

Cor. Annál többre kell engem becsülnötök, hogy sze-

retetemet nem alacsonyítottam le. Hízlekedni fogok, uram, megesküdött testvéremnek, a népnek, hogy több érdemet arassak nála; ez olyan tulajdonság, a mit szívesen vesz. . . s miután választásuk bölcsesége inkább akarja birni kalapomat, mint szívemet: be-tanulom a kedveltető hajlongást, s iparkodni fogok majmolni, t. i. utánozni valamely népszerű férfi varáz-sát, s ezt bőkezűleg közlöm minden emberrel, a ki kívánja. Annak okáért kérlek, hadd legyek consul.

4. Polg. Reméljük, hogy barátot nyerünk benned, s azért szívesen szavazunk rád.

3. Polg. Sok sebet kaptál hazáért.

Cor. Nem akarom hitelesíteni tudományodat azzal, hogy ezeket mutassam. Nagyra becsülöm szavazato-dat, s így nem háborgatlak tovább.

Mind a két Polg. Az istenek boldogítsanak, uram, szívünk-ből kívánjuk. (El.)

Cor. Mi édes hangok!

Inkább meghalni, éhen veszni, mint

Koldulni a megérdemelt díjért.

Mért álljak én e farkasbőrben itt,

S kérjek fűtő-fától szükségtelen

Bizonytságot? Mert a szokás kívánja!

Ha mindenben követjük a szokást,

A régi por söpörtlenül marad,

S oly hegymagasra nő a roszt, hogy a jó

Főitől nem mulja. Nem vagyok bolond,

Inkább legyen dicsőség s hivatal

Akarkié. — Felén már tul vagyok,

Átkinlódom hát a másik felén is.

(Más három Polgár jön.)

Itt jő néhány voks.

Szavazzatok rám, értetek csatáztam,

Tiértetek viraszték, értetek van

Rajtam huszonnégy seb, s kétszer kilencz

Csatát láték, hallék; tiértetek

Tettem hol ezt, hol azt. Szavazzatok rám;

Szeretném a consulságot, valóban.

5. Polg. Ő nemesen viselte magát; minden becsületes ember rá fog szavazni.

6. Polg. Hadd legyen tehát consul. Az istenek boldogítsák őt s tegyék a nép barátjává.

Mind. Amen, amen. Az isten tartson meg, nemes consul. (A Polgárok el.)

Cor. Érdemes voksok!

(Visszajön Menenius; vele Brutus és Sicinius.)

Men. Kiálltad, a mit kelle. A tribunok

Reád ruházzák a nép voksait.

Mostan, felbőitve tisztéd jeleit.

Menj a tanács elé.

Cor. Megvan tehát?

Sic. A kérelem szokást beteljesítéd,
A nép megválasztott, s főhivatal, hogy
Gyűlésbe jőj és elfogald helyed.

Cor. Hol? a tanácsháznál?

Sic. Ott, Coriolanus.

Cor. Vehetek rám más ruhát?

Sic. Vehetsz, uram.

Cor. Teszem tüstént, s ha ujonnan magamra
Ismerék, a tanács elé megyek.

Men. Társad leszek. Ti nem jöttök velünk?

Brut. A népet várjuk.

Sic. Isten véletek.

(Coriolanus és Menenius el.)

Megkapta, s mint szeméből látható.

A szive ég.

Brut. Kevély szívvvel viselte az
Alázatosság köntösét. A népet
Szétozlatod? (Visszajönnek a Polgárok.)

Sic. Nos, társim, megválasztátok őt?

1. Polg. Reá szavaztunk.

Brut. Adják istenink, hogy
Hajlandóságtokat megérdemelje.

2. Polg. Amen. Szegény, súlyatlan véleményem
Szerint, gunyolt, midőn esdett.

3. Polg. Valóban,
Csufolt bennünket nyilvánságosan.

1. Polg. Nem, ez csak szólásmódja, nem csufolt.

2. Polg. Magad vagy köztünk, azt mondó, hogy ő

Nem bánt velünk csuful; nem mutatta
Érdemjelét, honáért nyert sebeit.

Sic. Ezt csak tevő . . .

Polg. Nem látta senki sem.

3. Polg. Mondá magánhelyen mutathat sebeket.

S kalapját megvetőn billentve szólt:

„Consul szeretnék lenni, s az ősz szokás csak
Megegyezésekkel engedi;

Szavazzatok rám.“ A midőn ígértük:

„Köszönöm“ mondá, „a voksot köszönöm,

Az édes voksot . . . most szavazzatok,

Végzők ügyünket.“ Hát nem csufolás ez?

Sic. Dörék valátok ezt nem látni? vagy

Láttátok, s mégis gyermekmódra rá

Szavazzatok?

Brut. Mért nem beszéltetek, mint

Tanitánk? Még midőn hatalma nem volt,

Csak mint közember szolgált a hazának,

Már ellenségetek volt; a szabadság

S jogaitok ellen szólt mindig, miket

Az állománytól birtok. S most, midőn

Hatalmat nyert, ország-kormányzást,

Ha most is megmarad rossz indulatja

A nép iránt! nem tennévoksotok

Lesz átkotok? Kellett vón' mondani,

Hogy érdemét tekintve nem igényel

Ugyan sokat, de voksaitokért

Emlékezzék reátok szívesen,

S rossz indulatját változtassa jóvá,

S legyen baráti főtök.

Sic. Ily beszéd, mint

Előre mondók, meghatotta volna

Lelkét s szivét: s vagy jó ígéretet

Csált volna tőle, melyre őt adandó

Alkalmakon figyelmessé tehetnök,

Vagy megsértette vón' komor kedélyét.

Mely nem tűr semmit, a mi egybe-másba

Korlátozná, s így feldühítve őt,

Fördithatátok hasznatokra mérgét,

S meg nem választatik.

Brut. Vevétek észre,

Hogy megvetett nyilvánosan, midőn

Szüksége volt reátok? s hiszitek,
 Hogy megvetése nem lesz elzuzó most,
 Midőn rátok tiporhat? Testetekben
 Miért nincs szív! Azért van nyelvetek, hogy
 A józan ész ellen kiáltatok?

Sic. Máskor kérelmeket tagadtatok meg,
 S most arra, a ki nem kért, de csufolt,
 Reá szavaztatok!

3. **Polg.** Nem iktaták be, visszavonható még.

2. **Polg.** És visszavonjuk!

Ötszáz ilyen voksért kezeskedem.

1. **Polg.** És én ezerért, s rá'dás barátaik.

Brut. El innen rögtön, s mondjátok nekik, hogy
 Oly consult választottak. a ki őket
 Szabadságuktól fosztja meg, s kutyákként
 Elnémitandja, melyek ugatásért,
 Tartatnak, s mégis oly sokszor verik meg,
 Midőn ugatnak.

Sic. Gyüljenek össze mind,
 S döntsék le jobb megfontolás után
 E balga választást. Mondjátok el, mily
 Kevély, hogy mindig gyülölt bennetek,
 S mily göggel hordta 'z alázat köntösét,
 S hogyan gunyolt. Csupán a szeretet,
 Szolgálatit tekintve, nem hagyá most
 A bántó módot észrevennetek,
 Mely csufoló, illetlen modoru volt
 Ős gyűlöleténél fogva.

Sic. Fogjatok
 Mindent reánk. hogy (gátot nem tekintve)
 Mi voltunk rajt', nektek ki kelle őt
 Neveznetek.

Sic. Mondjátok azt, hogy inkább
 Parancsainkra, mint jó kedvetekből
 Választottátok őt, hogy leketek
 Eltelve volt azzal, mit tennetek
 Kellett, nem a mit akartatok, s ezért
 Szavaztatok rá kelletlen. Miránk
 Fogjátok.

Brut. Minket ne kiméljetez.
 Mondjátok, hogy mi vertük fejetekbe:
 Szolgálni mily ifjan kezdé-honát,

S szolgálja folyvást . . . hogy honnét ered,
 A bajnok Marciusoktól . . . őse volt
 Numának unokája, Ancus, a ki
 A nagy Hostilius királyt követte . . .
 Ezen házból volt Quintus s Publius, kik
 Csatornákon legjobb vizet hozának;
 És Censorinus, népkedvencz, ki e nevét
 Két izbeli censorságaért nyeré,
 Az ő nagy őse volt.

Sic. S maga is megérdemlé azonfölül
 E szép helyet,; mi mondtuk, hogy vegyétek
 Őt pártfogás alá . . . de vélték,
 Multját s jelenjét öszvevetve: hogy
 Ellenségtek s a gyors megegyezést
 Eltörlitek.

Brut. Mondjátok; nélkülünk így
 Nem tettetek vón' . . . mindig ezt a hurt;
 S azonnal. hogyha számot huztatok,
 El a capitólba,

Polgárok. Jó. Majd mindenik
 Sajnálja a választást. (Polgárok el.)

Brut. Menjetek hát;
 Tanácsosabb most e fölzendülés.
 Mint várni később még nagyobb veszélyre.
 Ha visszalépésökre, mint szokása,
 Fölingerül: vigyázunk rá s dühéből
 Hasznot huzunk.

Sic. Jer a capitolumba,
 Legyünk elébb ott, mint a népfolyam:
 Lássék saját szándékának (miként
 Részint az is), mihez mi ösztönöztük.

(El mind a ketten.)

HARMADIK FELVONÁS.

ELSŐ SZIN.

Ugyanott. Utcza. — Kürtök. Jönek *Coriolanus, Menenius, Cominus, Titus, Lartius, Senatorok, Patricusok.*

Cor. Megint háborgott hát Aufidius?

Lart. Igen, uram, s ez okból végezők
A frigykötést oly hirtelen

Cor. És így a völszék nép úgy áll, mint előbb
Kész rajtunk ütni ismét kedvező
Időben?

Com. Ugy meg vannak rontva, consul,
Hogy egyhamar nem látjuk lengeni
Zászlóikat.

Cor. Aufidiust ki látta?

Lart. Ótalmam alá jött, s szidta nemzetét,
Hogy elveszíté csufondárosan
A várost; aztán Antiumba tért.

Cor. Beszélt rólam?

Lart. Beszélt, uram.

Cor. Miket?

Lart. Hányszor jött össze kardosan veled;
Hogy a világon mindenek fölött
Téged gyűlöl, hogy minden vagyonát
Kockáztató zálogba tenni kész, csak
Győződ lehessen.

Cor. Antiumban él?

Lart. Ott, Antiumban.

Cor. Bár lenne fölkeresni őt okom, hogy
Ellenszegüljek néki. (Lartiusához.) Jó napot honn!

(Jön Sicinus és Brutus.)

Im, itt a néptribunok, nyelvei
A község szájának. Nem szivelem,

Mert oly tekintélylyel diszelgenek, mit
Nem türhet a nemesség.

Sic. Ne tovább!

Cor. Mi történik?

Brut. Maradj; tovább naladnod
Veszély.

Cor. Honnét e változás?

Men. Mi baj?

Com. Nem választá meg őt nép és nemesség?

Brut. Cominius, nem.

Cor. Gyermekek szavaztak?

I. Sen. Utat, tribunok; a piacra megy.

Brut. Föl van lobbanva a nép ellene.

Sic. Megállj, mert baj lesz.

Cor. Ilyen e csoport?

Ezeknek voksot! Most ígérnek, és
Azonnal visszaveszik. — Mi tisztetek van?
Ti vagytok a száj, mért a fogakon
Nem uralkodtok? ti bujtogattatok?

Men. Csak csendesen.

Cor. Szántszándékos dolog,

Nemesség ellen összeesküvés.

Türjük s éljünk azokkal, kik sem urnak,
Sem szolgának nem jók.

Brut. Nem összeesküvés.

A nép zajong, mert gunyolád. Minap, hogy
Ingyen buzát kaptak, boszankodal;
Mocskoltad szószólóikat, nevezted
Őket hizelkedőknek, a nemesség
Ellenségének s köntösforgatóknak.

Cor. Ez tudva van rég.

Brut. Nem mindenki tudta.

Cor. Te beszélted ei?

Brut. Mit! én beszéltem?

Cor. Tőled kitelik ily tett.

Brut. Meglehet, de
Tettem mindenkép jobb, mint a tied.

Cor. Mért hát a consulság? . . . A fellegekre
Oly rossz leszek, miként ti, s véletek
Tribunkodom.

Sic. Sok olyat téssz, a mi
A népet bántja. Ha pályád, melyre léptél,

Folytatni vágyod, kérdezd nyájasabban
Az utat, a melyről letévedél ;
Máskép nem állhatsz, mint consul, fölötte,
Sem mint tribun mellette.

Men. Csendesesen!

Com. A néppel visszaéltek. Menjetek.
Rómához ilyen aljasság nem illik.
S ezt meg nem érdemelte Coriolanus,
Ezen méltatlan botrányt, hogy galádul
Dicsőségének gáncsot vessenek.

Cor. Beszéljete ti gabnáról nekem !
Azt mondtam, úgy van, s azt ismétlem is.

Men. Ne most, ne most.

I. Sen. Uram, ne e zavarban.

Cor. Az életemre most! . . . Nemes barátim,
Engedjete meg.
Hadd láss' ez az ingatag, büdös csapat,
Hogy nem hizelgek, és tekintse bennem
Magát. Ismétlem, hogy velök szeliden
Bánván, tanácsunk ellen hintjük el
Magvát a csábítás-, dacz- s lázadásnak ;
Magunk szántottuk és vetettük ezt el.
Közénk, a jók közé, vegyítve őket,
Kikben nincs több erény s erő. csak az, mit
A koldusoknak adtak.

Men. Elég, ne többet.

I. Sen. Kérlek, ne szólj többet.

Cor. Hogyan! ne többet?

A mint hazámért ontám véremet,
Nem félve a külhatalmat, úgy kiáltsa
Tüdőm a szót, mig megszakad, e fekélyes
Nép ellen, melynek undorit baja
S mégis keressük, hogy reánk ragadjon.

Brut. Ugy szólsz a népről, mintha büntető
Isten volnál, s nem oly erőtlen
Ember, mint ők magok.

Slc. Jó lenne ezt a
Népnek tudtára adni.

Men. Mit? haragját?

Cor. Harag!

Ha, mint éjféli álom, oly nyugodt
Volnék, így vélekedném, esküszöm.

Sic. Rejtett méregnek kell maradnia
E véleménynek, hogy tovább-tovább mást
Ne mérgezzen meg.

Cor. Kell maradnia!
Halljátok ezt a kis Tritont, hatalmas
Kell-jével?

Com. Az nem volt törvénytörő.

Cor. Kell! . . .

Te jó, de oly eszélytelen nemesség,
Tisztes, de gondtalan tanács, azért hagyál
A hydrának szolgálatát választani,
Hogy ez makacs kell-jével, mely csupán
A szörnyetegnek kúrtharsogtatása,
Folyód pocsolyádba fújtsa s medreét
Magának tartsa meg? Ha van hatalma,
Engedjen balgaságtok, hogyha nincs,
Ébredjünk e veszélyes lanyhaságból.
Ha bő csek vagytok, mért bolondoztok; ha nem,
Vánkost nekik. Ha ők senátorok, ti
Plebejek vagytok, s ők azok valóban,
Ha összeolvasztott voksaitokon csak
Az ő izök van. Tesznek tiszteket.
És ilyeneket, mint ez, ki népszerű
Kelljét oly bíróságnak mondja, milyen
Még Graeciában sem volt. Jupiterre,
Ez meggyalázza a consult s szívem fáj,
Látván: ha két egyenlő hatalom
Támad, mily hirtelen jön a zavar
Nyílásaik közé, s ez által egymást
Emésztik föl.

Com. Jó, menjünk a piacra.

Cor. Akárki tanácslá, hogy magtárainkból
A gabnát ingyen osszuk, mint koronkint
Szekás volt Graeciában . . .

Men. Elég, elég . . .

Cor. (Bár ott a népnek több hatalma volt),
Az, mondom, engedetlenséget és
Romlást idézett.

Brut. Hogy szavazzon a nép
Ilyenre, a ki így szól?

Cor. Okaim
Vannak, különbek, mint az ő szavok.

Tudják, hogy nem volt föllünk díj a gabna;
 Bizton levén, soh' sem szolgáltak érte.
 Egy sem mozdult, midőn az állomány
 Ingott, s kellett vón' hadba menniök.
 Ingyen gabnát az ily szolgálatért!
 A hadban föllázadtak, itt kitünt
 Vitézségök sem válik érdemökre.
 A vád, mivel gyakran méltatlanul
 Senatusunkat illeték, jogot
 Ajándékokra nem szerez. Továbbá
 E sok gyomor hogy emészthetné meg a
 Tanács kegyelmét? Tett beszéljen a
 Szavak helyett: „Mi kívánjuk, mi a
 Többség vagyunk, s félelmök majd megadja
 Kívánatunkat.“ Így lealjasítjuk
 Magunkat; e rongy nép azt véli, hogy
 Gondoskodásunk félelem . . . s ez egykor
 Ajtót tör, s varjakat hoz a tanácsba,
 Megtépní a sasokat.

Men. Menjünk, elég.

Brut. Mértékben túl elég.

Cor. Nem az, netek több:

Esküt teszek mindenre, a mi szent
 Ég s föld előtt! e kettős hatalomnak
 (Hol egyik párt méltán büszke és a másik
 Ok nélkül bösz, hol ész, igény, nemesség
 Mit sem tehet; csak a közbutaság
 Igen- s nemjével) el kell hagynia
 A szükségést, helyt ad az ingatag
 Hanyagságnak. Hijába várjuk a
 Sikert ily gátok közt. Kérek tehát: kik
 Kevésbé vagytok gyávák, mint szerények,
 Kik inkább kedvelitek hazánk alapját,
 Mint félték változástól, kik előtt
 Szép élet a hosszunál többet ér, kik
 Ráálltok a testet megóni a
 Haláltól vészes gyógyszer által . . . e
 Sokágu nyelvet tépjétek ki rögtön,
 Ne nyalj' az édest, mely méreg neki;
 Aláztatások sérti a józan észet,
 S megfosztja a házát azon tökélytől,
 Mely illő, hogy diszítse, s képtelen

A jót, mit óhajt, végbevinni az
Ellenszegülő rossz miatt.

Brut. Elég volt.

Sic. Mint áruló beszélt, s mint áruló
Lakolni is fog.

Cor. Alávaló! gazságod nyomjon el. —
Miért a népnek e kopasz tribunok?
Ezeknek engedvén, szót nem fogad
A felsőbbeknek. Lázadás alatt,
Midőn a törvény a szükség volt, nem a jog,
Választatának. Boldogabb időben
Mondjuk ki: így jó s így kell lennie,
S dobjátok porba hatalmokat.

Grat. Nyilvános árulás.

Sic. Consul legyen? nem!

Brut. Aedilek, hé! — El kell fogatni őt.

Sic. Menj, hidd a népet, (Brutus el), a melynek
Elfoglak, mint áruló ujitót [nevében]
S a közjó ellenét. Parancsolom,
Kövess a számadásra.

Cor. Félre, vén barom!

Sen. és Patr. Megvédjük őt.

Com. Öreg, vedd el kezéd.

Cor. Odább innen, rohadt lény, mert kirázom
Ruhádból csontod.

Sic. Polgárok, segítség!

(Visszajön Brutus az Aedilekkel s egy csapat Polgárral.)

Men. Több tiszteletet mind a két részről.

Sic. Itt van,
Ki romlástokra tör.

Brut. Fogjátok el!

Aedilek.

Polg. Rajta, rajta, le vele! (Általános zavar.) Fegyvert,
fegyvert, fegyvert! (Körülveszik Coriolanust.)

2. Sen. Tribunok, polgárok, nemesek, megálljunk,
Sicinius, Brutus, Coriolanus,
Polgárok!

Polg. Békét, békét, álljatok meg!

Men. Mi válik ebből? . . . A lélekzetem fogy,
Romlás közeleg, nem szólhatok. Tribunok,

El a néphez ; lassan, Coriolanus.
Szólj, jó Sicinus.

Sic. Figyeljen a nép!

Polg. Halljuk tribununkat! . . . Beszélj, beszélj!

Sic. Szabadságtok veszendő ; Marcius

Akarja ezt elvenni, Marcius, kit
Imént consullá tettetek.

Men. Hisz ez nem olt, hanem még bujtogat.

1. Sic. Eldönti a várost, mindent leront.

Sic. Mi a város, ha nem a nép?

Polg. Ugy vagyon,

A nép a város.

Brut. Köz-egyezés utján levénk a nép

Előjárói.

Polg. És azok maradtok.

Men. Valóban, olyan színe van.

Cor. Ez uton így a város összeomlik,

Alapjához leroskad a földél,

És omladékok fogják eltemetni

Az álló rendet.

Sic. Ez halálra méltó.

Brut. Erősítsük meg vagy veszítsük el.

Tekintélyünket. Nyilván mondjuk a nép

Nevében, a melynek hatalma minket

Magának megválaszta, Marcius

Halál-bűnös.

Sic. Tehát fogjátok el,

Vigyétek a tarpeji szirthez, onnan.

Taszítsátok le!

Brut. Rajta, aedilek!

Polg. Add meg magad.

Men. Csak egy szót halljatok,

Kérlek, tribunok, hadd szólhassak egy szót.

Aed. Csendesesen, csendesesen!

Men. Legyetek valódi honfiak, s tegyétek

Jóvá a dolgot mérséklettel és ne

Erőszakoskodással.

Brut. A hidegség.

Mely bölcseségnek tetszik, méreg ott,

Hol így dühöng a baj. Fogjátok el,

S vigyétek a sziklára.

Cor. Nem, itt halok meg. (Kardot ránt.)

Nem egy van itt, ki látta, hogy vivok, most
Jöjjön, s a mit látott, próbálja meg.

Men. Le e kardot! . . . Hátrább, tribunusok.

Brut. Fogjátok el!

Men. Segítsük Marciust!

Nemesség föl, segítsen ifju s agg!

Polg. Le vele, le vele!

(A zavargásban a Tribunok, Aedilek s a Nép ki-
üzetnek.)

Men. Eredj, menj a házádba, szaporán,
Különben végünk van.

2. Sen. Menj.

Cor. Álljatek meg!

A hány az ellen, annyi a barátunk.

Men. Odáig hát?

1. Sen. Ne adják istenink!

Kérlek, nemes barátom, menj haza.

S had ránk a dolgot.

Men. Bizd ránk e sebet; te

Nem mérheted meg. Kérlek, menj haza.

Com. Menjünk együtt, uram.

Cor. Bár barbárok volnánk (és azok, noha

Itt ellették) s ne rómaiak! (nem is

Azok. habár a capitolium

Előtt vetélték őket) . . .

Men. Ne vedd nyelvedre méltó haragod;

Jön még idő miránk is.

Cor. Nyílt mezőben

Levernék negyvenet.

Men. Én is a javából

Elvállalnék egy párt: a két tribuát.

Com. Ne számítgassuk most erőnket; a

Bátorság csak bolondság, hogyha omló

Épület elé áll. Jöttök, mielőtt

E dibdáb nép itt lesz? mely ront, miként a

Gátolt folyam legyőzni, a mi őt

Korlátolá előbb.

Com. Jöszte, menjünk.

(Távoznak Coriolanus, Cominus s Mások.)

1. Patr. Szerencsését ez ember tönkre tette.

Men. Nemesb ő, mint érdemli a világ.
 Neptun villájáért sem hizelegne
 S Zeus mennykövéért. Ajkán van szive.
 Mi kebelben terem, kimondja nyelve.
 S ha megharagszik, elfelejti, hogy
 Hallotta a halál nevét. (Kivül zaj.)
 Ott szép dolog van!

1. Patr. Bár volnánk ágyban!
Men. Vagy inkább Tiberben! . . . A manóba,
 Mért nem beszélt szépen?

(Visszajön Brutus és Sicinius a Néppel.)

Sic. Hol a kígyó, mely
 Rómát kiölni szándékozik, hogy ő
 Itt minden legyen?

Men. Derék tribúnok

Sic. Kemény kezekkel dobjuk őt le a
 Tarp-ji szírtől; törvénnyel daczolt,
 S azért a törvény nem hallgatja ki.
 Érezze a közönség szigorát,
 Mit semmibe sem vett.

1. Polg. Tudja meg, hogy a
 Nemes tribúnok a nép szája és mi
 A karja.

Polgárok. Ugy van!

Men. Kérlek . . .

Sic. Csendesesen!

Men. Miért kiáltasz pusztulást, ha szép
 Lassan czélt érhetsz?

Sic. Hogy mikép, uram, te
 Őt elsegítéd innen?

Men. Halld szavam:
 A mint ismerém a consul becsét, ugy
 Tudom hibáit is

Sic. Miféle consul?

Men. Coriolanus consul.

Brut. Consul ő!

Polgárok. Nem, nem, nem, nem, nem!

Men. Tribúnok s jó nép, engedelmetekkel
 Egy-két szót ejtek, hogyha rám figyeltek;
 Kivéve az időt, nem vallanátok
 Egyéb kárát.

Sic. Beszélj hát röviden,
Mert elszántunk magunk, kivégezni
E mérges árulót. Számüzni őt
Szintugy veszélyes; itten tartani
Biztos halálunk. Elhatározók hát,
Hogy még ma meghal.

Men. Istenink ne adják,
Hogy híres Rómánk, melyről Jupiter
Könyvébe van jegyezve, miszerint
Háládatos nagy emberei iránt,
Miként természetellenes vadállat
Emészsze meg tulajdon magzatát!

Sic. Fekély ő, mit ki kell belőle vágni.

Men. Ő csak beteg tag, mit lemetszeni
Halálos baj, s gyógyítani nem nehéz.
Hogy érdemelt ő Rómától halált?
Az ellent ölve? . . . Vére, mely kifolyt
(S ezt mondhatom, hogy több, mint mennyi
Még maradt érében,) a honért folya,
S ha megmaradt vérét kiontja a hon,
Ez rajtunk, a kik teszszük s tenni hagyjuk,
Világ végéig szenny lesz.

Sic. Szóbeszéd!

Brut. Fonákság! Mig szerette a hazát,
Becstülte őt az.

Men. Ha megromlik láb,
Hegszűnünk számba venni egykori
Szolgálatát?

Brut. Nem hallgatunk tovább.
Utána házához! s hurczoljuk el, hogy
Odébb ne terjedhessen a baja,
Mert ez ragályos.

Men. Egy szót még, egyet!
E tigrislábu düh, ha féktelen
Rohamja kárát látja, öntehert a
Sarkára későn köt. Rendén haladjatok,
Hogy, mint szokás zártok ne keljenek, s nagy
Rómánkat el ne döntsék fiai.

Brut. Ha ekkép lenne . . .
Sic. Mily badar beszéd!
Nem láttuk, milyen szótagadó? Uté az
Aedilleket, nekünk is ellenállt. Jer.

Men. Hadban nőtt fel, gondoljátok meg ezt,
 Mióta csak kardot bir, s nem tanult
 Finom beszédet: összevisszahány
 Darát és lisztet. Engedelmetekkel
 Hozzá megyek s előidzsem őt, hogy
 Kihallgassátok, nagy veszélyire,
 A törvények szerint.

I. Sen. Nemes tribúnok,
 Ez emberséges út, a többi véres
 Találna lenni; ismeretlen a vég
 A kezdetén.

Sic. Nemes Menenius,
 Légy hát a nép szolgálatbélije
 Le a fegyvert, legények.

Brut. El ne menjetek.

Sic. El a piacra, ott találkozunk, s ott,
 Ha Marciust el nem hoznád, előbbi
 Tervünk szerint cselekszünk.

Men. Elviszem.
 (A Senatorokhoz).

Menjünk együtt mi. El kell jönie,
 Különben minden rossz lesz.

I. Sen. Érte menjünk. (Mind el.)

MÁSODIK SZIN.

(Szoba Coriolanus házában. *Coriolanus* és *Patriciusok*
 jönnek.)

Cor. Kiáltsanak bármit fülembé, ha
 Kerékbe törnek, vad lóhoz kötöznek,
 Vagy a tarpeji szirtre tiz hegyet
 Tesznek még, hogy mélyebbre döntsenek, mint
 A meddig ér a szem sugára: mégsem
 Leszek más, mint valék.

I. Pat. Annál nemesb vagy.

(Jön *Vólunnia*.)

Cor. Csodálkozom, hogy nem helyesli tettem
 Anyám, ki őket csak rongyháziaknak
 Hivá s olyan léleknek, kik teremtvék,
 Hogy apró pénzzel kereskedjenek, s a

Gyűlésekben födetlen álljanak,
 Ásítsanak, s némán bámuljanak,
 Ha a magamfélék hadról beszélnek
 S békéről. (Volumniához.) Téged emlegettelek.
 Miért legyenek szelídebb? magamat
 Csaljam? Mondd inkább, hogy játszam csupán
 A férfit, a ki vagyok.

Vol. Fiam, fiam!

Bár fölvennéd hatalmad, mielőtt
 Elkopnék.

Cor. Veszszén isten hirivel.

Vol. Inkább lehetnél a ki vagy, ha nem
 Törekednél így rá. Szándékod kevésbbé
 Gátolták von', ha azt nem mutatod
 Nekik, míg elvesztik hatalmokat
 Téged megölni.

Cor. Aggassák fel őket!

Vol. És égessék el!

(Menenius és Senatorok jönnek.)

Men. Jer, durva voltál, durva egy kicsit,
 Jer, és hozd helyre.

1. Sen. Nem használ egyébb;
 Ha nem teended ezt, jó városunk
 Ketté hasad s eldől.

Vol. Kérlek, fogadj szót.
 Szivem csak úgy nem kész rá, mint tiéd,
 De agyvelőm jobban vezérli
 Indulataimat.

Men. Jól beszélsz, nemes hölgy.
 Mielőtt ekkép meghajolnék a
 Nyájnak, ha nem kívánná azt a hon, mint
 Gyógyszert e lázas korban, én magam
 Fegyvert kötnék, mit már alig bírok.

Cor. És mit tegyek?

Men. Jer a tribunusokhoz.

Cor. Jó, és aztán?

Men. Bánd meg beszédedet.

Cor. Én! ezt? . . . Az isteneknek sem teszem,
 S nekik tegyem?

Vol. Nagyon korlátlan vagy;
 Bár itt tulságosan nemes soh' sem lehetsz,

De a szükség int. Én tőled tudom, hogy
Becsület és eszély, mint hü barátok,
Együtt harcolnak. Mond meg hát, hogy a
Békében mely'k lesz hűtelen, hogy itt
El vannak válva?

Cor. Eh!

Men. Jól kérdezi.

Vol. Ha hadban annak látszanod becsület,
Mi nem vagy (s ezt eszélyed engedi
A czélért), mért csekélyebb vagy rosszabb,
Ha ez békében, mint hadakban, a
Becsület társa, már ha egyaránt
Szükséges mindkettőnek?

Cor. Miért erőtetesz?

Vol. Mivel most kell, hogy a néppel beszélj,
Nem tenbelátásod szerint. sem ugy,
Mint szived ösztönöz, de oly szavakkal,
Mik ajkadon teremnek, fattyuhangok
S kebled valójával nem összefüggők.
Ez oly kevésbé válik szégyenedre,
Mint egy várost szép szóval venni be,
A melynek sorsán másképp jó szerencséd
Határoz és a vérontás merénye. —
Én képmutató lennék barátaim és a
Magam javáért, s ez nem lenne rajtam
Gyalázat. Itt kérdésben forog én
Fiad, nőd, a senatus, a nemesség;
S előtted több, a népnek megmutatnod,
Mily ránczos homlokod, mint hizelegai
Kegyének megnyeréseért s megóni
Azt, a mi e nélkül ledől.

Men. Nemes hölgy! —

Jer velünk, szép szóval megmentheted,
Mi most veszélyben van, s kárpótlást
Szerezhetsz a multért.

Voi. Kérlek, fiam,
Eredj hozzájok sapkáddal kezeden,
Nyujtsd ezt ki messziről és lépj oda,
Csókolja térded a követ (ily esetben
Szónoklat ez, s értelmesb a szem e
Tudatlanokban, mint a fül), fejed
Mozgasd, mintegy javítva vad szived, mely

Szelid most, mint a lány szeder, s nem áll
 Az érintésnek ellen. Mondd nekik:
 Te harcosuk vagy, s zajban növekedvén,
 Megvallod, nem bírsz a kívánatos
 Nyájas modorral, mit várhatnak ők, ha
 Kegyökre vágyasz; ámde a jövőben
 Iparkodol kedvökben járni majd
 Kitelhetőleg.

Men. Hogyha ezt teszed,
 A mit beszélt, minden sziv a tied, mert
 Kérésre olyan készek megbocsátani, mint
 Szószátyárkodni máskor.

Vol. Kérlek, engedj,
 S eredj. Tudom, hogy elleneddel inkább
 Tüzlángba mennél, mint nekik lugasban
 Hízkelkedjél. Itt jön Cominius.

(Jön Cominius.)

Com. A téren voltam, és szükség, barátom,
 Hogy gyűjts erőt, vagy fuss, vagy szendeséggel
 Védjed magad, Minden felé harag van.

Men. Csak a szép szó . . .

Com. Ez tán használni fog, ha
 Magát rá bírja.

Vol. Kell s akarja is;
 Oh mondd, hogy ugy van, és aztán eredj.

Cor. Hajadon fővel menjek hát eléjük?
 Silány nyelvem tegyem nemes szivemre
 Hazugságot, mit el kell tűrnie?
 Jó, megteszem; de hogyha egy személy
 Förogna fönn, e Marcius teste csak:
 Porrá törnék azt s a szelekbe szórnák.
 El hát! . . . E rám tukmált szerepben én
 Soh' sem játszom jól.

Com. Jer, mi majd segítünk.

Vol. Édes fiam, kérlek! Mondád: az én
 Dicséretem tett hőssé; hogy megint
 Dicsérjelek, vedd át a szerepet,
 Mit még nem adtál.

Cor. El kell játszanom.
 Menj, meggyőződésemmel! Szálljon belém
 Egy ringyó lelke! Torkom, mely miként a

Dob harsogott, oly vékony sip legyen,
 Mint a herélt vagy kis lány hangja, ki
 Pulyákat altat el! Ficzkó mosoly
 Tanyázzon arczomon, sirjon szemem,
 Mint iskolás fiu! Koldusi nyelv
 Mozogjon ajkaim közt, s e vasas térd,
 Melyet csupán a kengyel görbitett, mint
 Alamizsnás emberé hajoljon! . . . Én nem
 Teszem; saját hitem megsemmisítem,
 S tanítsam testem által lelkeket
 Örök aljasságra!

Vol. Tetszésed szerint hát.
 Nagyobb szégyen, nekem koldulni tőled,
 Mint ötőlük neked. Pusztuljon el hát
 Minden. Könnyebb éreznem gögödöt, mint
 Félnem daczod veszélyét. A halált úgy
 Vetem meg, mint te. Tégy kedved szerint;
 Enyém vitázséged, tőlem szívád azt; ¶
 E gög sajátod.

Cor. Kérlek, légy nyugodt,
 Anyám, s ne dorgálj többé; elmegyek.
 Elcsempésem hajlandóságukat.
 Sziveiket elnyerem, szeretni fog
 Rómának minden czéhe. Lásd, megyek már.
 Üdvözlöm nőmet. Mint consul jövök meg,
 Vagy soh'se bizzál nyelvemben, hogy egykor
 Úgyes hízegő lesz.

Vol. Tégy, mit akarsz. (El.) ¶
Com. El, a tribunok várnak. Rajta légy, hogy ¶
 Szeliden szólj, mert úgy hallám, keményebb ¶
 Vádakkal állnak még előd azoknál,
 A melyek nyomnak már.

Cor. „Szeliden“ a jelszó. Kérlek, jerünk.
 Vádoljanak kohelmányokkal, én
 Becsülettel felelek.

Men. Hanem szeliden.

Cor. Jó, jó, szelid leszek tehát, szelid. (Mind el.)

HARMADIK SZIN.

Ugyanott. A forum. Jön *Sicinius* és *Brutus*.

Brut. Fő vád legyen, hogy zsarnok-hatalomra
 Törekszik, és ha itt kisiklik, a nép

Íránti gyűlölségével szorítsd,
S hogy a prédát nem osztá el soh', a mit
Az antiumbeliktől vettek el. (Aedil jön.)
Nos, jó?

Aed. Igen.

Brut. Kik társai?

Aed. Az öreg

Menenius s a senatorok, kik őt
Mindig kegyelték.

Sic. Összeirtad-e
A voksokat mind, melyeket szereztünk?

Aed. Igen, leirtam, rendiben van, ime.

Sic. S beszédted tribusok szerint?

Aed. Beszedtem.

Sic. Most gyűjtsd a népet össze e helyen,
S ha én azt mondom: „ugy kell lennie
A közjog és erőre nézve,“ bár
Halál, pénzbüntetés vagy száműzés,
Mondják utánam, hogy „pénzbüntetés“ vagy
„Halál“, az ősi jog szerint s a jó ügy
Hatalmánál fogvást.

Aed. Tudtokr' adom.

Brut. S ha így elkezdenek kiáltani,
Ne szünjenek meg, míg a zaj s zavar
Ki nem csikarja azt a büntetést,
A melyet rá íteltünk.

Aed. Jól vagyon.

Sic. Mondd, hogy kemények s készen legyenek,
Ha intésünket látják.

Brut. E szerint tégy. (Aedil el.)

Lobbantsd haragra őt. A győzelemhez
Van szokva, s ellenmond nagyon hamar,
S ha föl van ingerülve, vissza nem tér
A mérséklethez; akkor ő kimondja,
Mi szivén van, s ott az van, a mi minket
Nyakát szegünk segít.

(Jön Coriolanus, Menenius, Cominius, Senatorok,
Patriciusok.)

Sic. Hah, jól van, itt jön.

Men. Kérlek, csak nyugodtan.

Cor. Mint a lovász, ki százszor türi el

Egy kis pénzért a gaz nevet. — Istenink
Tartsák meg Rómát, adjon érdemes
Birákat, hintsenek közénk szeretetet,
S töltsék meg békejellel templominkat
S ne haddal utczáinkat.

I. Sen. Ámen, ámen.

Men. Nemes kívánat.

(Az Aedil visszajön Polgárokkal.)

Sic. Népség, közelebb.

Aed. Figyeljete a tribunusokra. Lassan!

Cor. Előbb én szólok.

Trib. Jó, szólj. — Csendesesen.

Cor. Csak itt és másutt nem vádoltatom?

Itt vége lesz mindennek?

Sic. Kérdezem:

Meghajtod a népszó előtt magad,

Elismered képviselőiket,

S eltűröd a törvényes büntetést

A rád bizonyított vétkekért?

Cor. Igen.

Men. No látjátok, polgárok, ő igent mond.

Tekintsétek vitézi tetteit,

Gondoljátok sebeire Olyanok

Testén, mint sírok a szent temetőn.

Cor. Nevetséges kis tüskekarczolás.

Men. Továbbá gondoljátok meg: ha nem

Beszél mint polgár, tesz mint katona.

Ne nézzétek vad hangját rosszaságnak.

A mint mondtam, ő csak katonás, de

Nem gyűöl benneteket.

Com. Jó, jó, ne többet.

Cor. Hogyan van, hogy bár általánosan

Consulnak választattam, illetén

Csúfot vallok, hogy elveszítek megint

A hivatalt tőlem?

Sic. Nekünk felelj.

Cor. Beszélj hát Jó Hisz így kell lennie.

Sic. Bevádolánk, hogy tervezéd, mikép

Rómába' minden tisztséget kiirtasz,

Hogy így zsarnokbatalmat vívj magadnak.

Ezért a népnek árulója vagy.

Cor. Mit! áruló!

Men. No lassan, megigérted.

Cor. Pokol mély lángja nyelje be a népet!

En áruló! Gyalázatos tribún!

Bár ülne húszezer halál szemedben,

Markod szorítna milljomot, s hazug

Szájad kétannyit, mégis mondanám:

Hazudsz! s oly nyiltan, mintha istenimhez

Imádkoznám.

Sic. Nép, hallod ezt?

Polg. El a

Sziklára véle, a sziklára!

Sic. Lassan.

Nem szükség vádjait szaporitanunk;

Láttatok tettit, hallátok beszédét,

Szolgátokat megverte, titeket

Káromlott, a törvénynek ütlegekkel

Állt ellen, megvetéssel illeté

A nagyhatalmu bíróságot. Ez mind

Oly nagyszerű bűn, mely a legkeményebb

Halált érdemli.

Brut. De mert előbb honát

Szolgáltatta

Cor. Mily szolgálatról fecsegsz itt?

Brut. Mondom, mivel tudom.

Cor. Te?

Men. Ez tehát

Anyádnak tett ígéreted?

Com. Könyörgök,

Tudd meg

Cor. Nem, én már semmit sem tudok.

Mondják ki a tarpeji szirt-halált, a

Csavargó számüzöttséget, nyuzást,

A börtönt egy szem buzával naponkint

Nem adnék egy jó szót kegyelmöskért,

Nem kéne, a mit adhatnak, habár

Megkapnám azt egy „isten-jó-nap“-ért.

Sic. A mért koronkint tőle telhetőleg

Iparkodott a népet megrabolni

Hatalmától, és most is úgy viselte

Magát. mint ellen, s nem csupán a tisztos

Törvény iránt, de még azokhoz is, kik

Azt végrehajják: a népnek nevében
S tribun hatalmunknál fogvást ezennel
Számúzzuk őt a városból, s kikötjük,
Mihelyt bejő Rómának kapuján,
Lelökjük őtet a tarpeji szirtről.

A nép nevében mondom: úgy legyen!

Polg. Úgy légyen, úgy, úgy! számkivetjük őt! Ugy
Kell lenni!

Com. Urak, barátaim, hallgassatok rám.

Sic. Nem, el van már ítélve.

Com. Hadd beszéljek.

Consul valék, s Rómának elleni
Nyomot hagyának rajtam. Szeretem
Hazám javát gyöngédebb tisztelettel,
Szentebben s mélyebben, mint éltetemet
És drága nőmet s méhének gyümölcsit,
Ágyékom kincseit. Ha mondanám, hogy...

Sic. Mit mondanál hát? Tudjuk, hányadán vagy.

Brut. Nincs mit beszélued. Ő számúzve van, mint
A népnek és hazának ellene.

Úgy léssen.

Polg. Úgy lesz, úgy kell lennie!

Cor. Hitvány kutyák! kiknek lélekzetét

Úgy gyűlölöm, mint a büzhödt mocsárt,

S kegyét becsülöm, mint a temetetlen

Halott maradványát, mely légemet

Megrontja: én számúzlek titeket!

Maradjatok itt ingó lelketekkel!

Remejjen minden neszre szivetek!

Az ellenség tollának lebbenése

Ejtsen kétségbe! Legyen hatalmatok

Mindig. védőtöket számúzni, s végre

Butaságtok (mely nem lát, a mig nem érez)

Nem tartóztatva bennetek (levén

(Tenellenségtek) tégyen nyomora

Szolgáivá olyan nemzetnek, a mely

Egy kardcsapás nélkül hódította meg!

Megvetve a várost miattatok,

Hátat fordítok . . . Széles a világ.

(**Cor. Com. Men. Senatorok és Patricusok el.**)

Aed. Elment a népnek ellensége, elment!

Polg. Ellenségünk számúzeték! hahó!

Stc. Kisérjétek ki őt a kapukig, mint

Ő megvetéssel kísért titeket,

S boszantsátok, miként érdemli. Minket

Kövessen őrség át a városon.

Polg. Jerünk, jerünk, nézzük ki a kapun.

Nemes tribunainkat óvj' az ég!

(Mind el.)

NEGYEDIK FELVONÁS.

ELSŐ SZIN.

Ugyanott. A város kapuja előtt. — Jönek *Coriolanus*,
Volumnia, *Virgilia*, *Menenius*, *Cominius* és néhány
ifju *Patricius*.

Cor. Ne sirjatok . . . rövid búcsút . . . kiöklel

A sokfejű vadállat. Hát, anyám,
Hol régi bátorságod? Hisz te mondtad,
Hogy a lelket vizsály próbálja meg,
Hogy apróságot apró ember is bír,
Hogy minden sajka mesterként evez
Csendes vizen . . . Midőn a sors leginkább
Ver minket a jó ügyben, ez kíván nagy
Erélyt. Te adtál oly tanácsokat
Nekem, mik győzhetetlenné teszik
A szívet, a mely tudja azokat.

Virg. Oh istenek!

Cor. Kérlek, ne feleség . . .

Vol. Most érje dögvész Róma czéheit,
S pusztuljon el minden!

Cor. Mit, ejh! szeretni

Fognak, ha nélkülöznek majd Anyám,
Légy olyan ismét, mint midőn beszélted:
Ha *Hercules*nek lettél vón' neje,
Végzeted volna hat művét, kimélni
Férjed veritékét. — *Cominius*, ne
Csüggedj. Anyám, nőm, isten véletek;
Jó dolgom lesz. Vén, jó *Menenius*,
Könyüd sósabb, mint ifjabb emberé,
S méreg szemednek. Egykori vezérem,
Komor vagy, és sok szívkeményítő

Látványod volt; mondd e bús asszonyoknak:
 Kerülhetlen bajon jajgatni olyan
 Bolondság, mint nevetni. Anyám, hiszen
 Merényem mindig vigaszod vala,
 S hidd el (bár most magam megyek, miként
 Magános sárkány, melyet rettegetté
 Tesz elhiresztelt s nem látott tanyája),
 Fiad tullép a köznapin, ha ármány
 Nem ejti őt el.

Vol. Kedves gyermekem,
 Hová mégy? Vidd magaddal egy darabra
 Cominiust; határozott irányt végy,
 S ne a vad véletlenre bíz magad,
 Mely véled szembe jő.

Cor. Oh istenek!

Com. Egy hónapig kísérlek, és kikötjük,
 Hol fogsz maradni, hogy halljuk hírét
 Egymásnak; így, ha visszahivatásod
 Előkerül, nem kell a nagy világba
 Szétküldenünk, keresni egyes embert,
 És elveszítünk a kegyelmet, a mely
 Mindig hül, hogyha távol az, kinek
 Szüksége van rá.

Cor. Isten véletek. . . .
 Rajtad nagy a kor, s jobban jóllakál a
 Csatákkal, hogysem ép erőmmel a
 Bolygást kibird. Csak a kapun kísérv ki.
 Jer édes nőm s te drága jó anyám, s ti
 Próbált barátim, mondjatok búcsút,
 Ha távozom, s mosolygjatok. Jerünk.
 A mig a földön járok, hallani
 Fogtok felőlem, és mindig hasonlót
 Előbbi tettimhez.

Men. Különbet ennél
 Nem hallhat fül. Jertek, ne sirjatok.
 Ha csak hét évet ránthatnék le e vén
 Kezek s lábokról, a jó istenekre,
 Nyomodban járnék.

Cor. Add kezed. Jerünk. (Mind el.)

MÁSODIK SZIN.

Ugyanott. Utcza, közel a kapuhoz. Jön *Sicinius, Brutus és Aedil.*

Sic. Oszoljanak szét; ő elment; elég ez:
Megtörve a nemesség, mely magát
Elvonta föle.

Brut. Hatalmunk megmutattuk;
Legyünk szerényebbek most, mint valánk
A tett alatt.

Sic. Hadd menjenek haza.
Mondd, hogy nagy ellenségük elmene,
S megint erősek ők.

Brut. Oszoljanak szét. (Aedil el.)
Im, anyja jön.

Jön *Volumnia, Virgilia és Menenius.*

Sic. Kerüljük őt ki.

Brut. Mért?

Sic. Mondják, hogy örült.

Brut. Már megláta, hát csak
Maradjunk helyben.

Vol. Itt vagytok, jó; az ég minden csapása
Fizesse vissza szivességeket.

Men. Ne oly fenn szóval.

Vol. Hogyha könyeimtől
Szólhatnék, hallanál majd valamit,
Hanem hisz így is hallasz.
(Brutushoz.) Távozol?

Virg. (Siciniusához.)
Te szintén állj meg! Bár módomba vón,' így
Férjemhez szólnom.

Sic. Embertől eredsz?

Vol. Igen, bolond. Hát szégyen ez? bolond.
Nem férfi volt apám? S te róka voltál,
Száműzni azt, ki annyi kardcsapást
Tett Rómáért, mennyit te nem beszéltél . . .

Sic. Oh szent egek!

Vol. Több hősi kardcsapást, mint
Te bölcs beszédet, és a hon javáért.

Egyet mondok . . . De menj . . . Nem, nem, maradj
 Bár vón' Arábiában a fiam [még
 Jó kardjával s előtte czéhed.

Sic. Aztán?

Virg. Aztán? Fajodnak ott végét szakitaná

Vol. Fattyaknak és mindennek. —

Jó férfiu, Rómáért hány sebet hord!

Men. Jer, légy nyugodt.

Sic. Bár ugy maradt vón' a hon iránt, miként

Kezdé, s ne oldta volna szét a szép

Csomót, melyet kötött.

Brut. Bár volna így.

Men. Bár? És ők bujtogaták a csöcseléket,

E macskákat, kik érdemét ugy értik,

Mint én azon rejtelmeket, miket

Az ég a földdel nem tudat.

Brut. Jerünk.

Vol. Tehát, urak, kérlek, hogy menjetek. Hős

Tettet vivétek végbe. Mielőtt

Mentek, halljátok: a mennyivel magasb

A capitól, mint itt a legkisebb ház,

Fiam, kit számüzétek (férje e

Hölgynek, látjátok), anyival magasb

Mindnyájatoknál.

Brut. Jó, jó, itt hagyunk.

Sic. Miért hallgatnók e féleszü szidalmát?

Vol. Vigyétek el jó kívánságaimat. (A tribunok el.)

Ne tennének bár mást az istenek

Átkimnak teljesítésén kívül!

Napjában egyszer jönék össze csak

Velök, könnyülne szívem a tehertől.

Mely rajta fekszik.

Men. Jól oda beszéltél,
 De van miért. Jöttök hozzánk ebédre?

Vol. Haraggal élek, magamat eszem,

S ez ételnél éhen halok. Jerünk.

Ne nyögj ily bágyadtan, velem panaszkodj!

Haraggal, mint Juno. El, el! Jerünk.

Men. Piha, piha, piha. (Mind el.)

HARMADIK SZIN.

(Országút Róma és Antium között.) Egy *Római* és egy *Volszk* jön szemközt.

Róm. Jól ismerlek, uram, te is ismersz engemet; úgy hiszem Adriánnak hívnak.

Volszk. Ugy van uram; de én valóban elfeledtelek.

Róm. Én római vagyok, és, valamint te, Róma ellen szolgálok. Ismersz most?

Volszk. Nicanor, nem?

Róm. Ugyanaz, uram.

Volszk. Szakálasabb voltál, midőn utószor láttalak, de beszéded visszahoz emlékembe. Mi hír Rómában? Ki vagyok küldve a Volszk állománytól, hogy ott felkeresselek, megkiméltél egy napi uttól.

Róm. Rómában különös lázadás volt, fölkelt a nép a senatorok, patriciusok és nemesség ellen.

Volszk. Volt? már vége van? Kormányunk másképp vélekedik; ez nagyszerű hadi készüléteket tesz s reméli, hogy rajtok út meghasonlásuk hevében.

Róm. A láng lelobadt, de valami csekélység ismét föllobbantja, mert a nemesek úgy szívökre veszik az érdeemes Coriolanus száműzetését, hogy készek a néptől minden hatalmat elvenni s tribunjaikat örökre letenni. Ez füstölög lassan, s mondhatom, hogy közel van az erőszakos kitöréshez.

Volszk. Coriolanust száműzték?

Róm. Száműzték, uram.

Volszk. E hírrel szívesen látnak, Nicanor.

Róm. Az idő most kedvező rájuk nézve. Hallottam, hogy legkönnyebb az asszonyt elcsábítani akkor, ha férjével meghasonlott. Nemes Tullus Aufidiustok kitüntetheti magát e háboruban, miután nagy vetélytársa, Coriolanus nincs hazája szolgálatában.

Volszk. Minden bizonynyal. Milyen szerencsés vagyok, hogy veled ily véletlenül találkoztam; elvégezted dolgomat, ennél fogva szívesen kísérlek haza.

Róm. Az estebédig igen különös dolgokat beszéllek még Rómáról, melyek mind ellenségeik hasznára vannak. Hadseregtek készen áll, mondád?

Volszk. -Királyi -hadsereg pedig; a centuriók legé-

nyeikkel együtt már zsoldban és elszállásolva vannak, s egy intére egy óra alatt talpon teremnek. Róm. Nagyon örülök rajta, hogy készen vannak s úgy hiszem, én vagyok az az ember, ki őket tette hja. Tehát uram, szívesen üdvözöllek, s örvendek társaságodon.

Volszk. Megelőzesz, uram; nekem van okom örvendeni a tiéden.

Róm. Jó, menjünk együtt. (Mind a ketten el.)

NEGYEDIK SZIN.

(Antium. Aufidius háza előtt.) Jön *Coriolanus* községes öltözetben, beburkolva.

Cor. Derék egy város. Antium, özvegyid
Miattam vannak. Hány örökösét
Látám e szép házaknak nyögni a
Csatában és kimulni. Rám ne ismerj!
A nők nyársakkal s a fiúk kövekkel
Gyilkolnának le törpe-viadalban. (Polgár jön.)
Üdvöz légy.

Polg. Szintén.

Cor. Kérlek, hol lakik
A hős Aufidius? itt van Antiumban?

Polg. Itt, és ma házánál vendégli az
Előkelőket.

Cor. Mely'k a háza, kérlek?

Polg. Ez itt előtted. (El.)

Cor. Jól van, köszönöm. —
Sikos, forgó világ! . . . Esküdt barátok,
Kik két kebelben egy szívet viseltek,
S osztoztak ágyon, ételen, időn,
Munkán, s mint ikrek válhatatlanul
Együtt valának, pillantás alatt
Kicsinységekre a legkeserűbb
Gyűlölködésbe esnek. És kegyetlen
Ellenségek, kik indulatjaikban
Álmatlanul terveztek, hogy megejtsék
Egymást, csekély véletlen által, a mi
Nem ér föl egy tojással, hü barátok
Lesznek s egygyé olvadnak. — Így vagyok.
Hazámat gyűlölöm s szeretem ez

Ellen-várost. — Benézek. Ha megöl,
Igazságot tesz; hogyha befogad,
Szolgáiok nemzetének. (El.)

Ö T Ö D I K S Z I N.

Ugyanott. Terem *Aufidius* házánál. Belül zene.
Szolga jön.

1. Szolg. Bort, bort, bort! Milyen szolgálát ez!
Tán elaludtak a legényeink. (El.)

(Más Szolga jön.)

2. Szolg. Hol van Cotus? Az uram hivatja. Cotus! (El.)

(Coriolanus jön.)

Cor. Derék ház, jó szagu a lakoma,
De én vendéghez nem hasonlítok.

(Visszajön az 1. Szolga.)

1. Szolg. Mit akarsz, barátom? hova való vagy?
Itt nincs hely a számodra. Kérlek, ott az ajtó.

Cor. Nem érdemeltem jobb fogadtatást,
Mert hisz Coriolanus vagyok.

(Visszajön a 2. Szolga.)

2. Szolg. Hová való vagy, uram? Fejében a szeme a
kapusnak, hogy ilyen legényeket bebocsát? Kérlek,
hordd el magad.

Cor. Félre!

2. Szolg. Félre? te lódulj félre!

Cor. Terhemre kezdesz lenni.

2. Szolg. Olyan vitéz vagy? Majd váltok még veled
egy szót.

(Harmadik Szolga jő, az elsővel találkozik.)

3. Szolg. Miféle ember ez?

1. Szolg. Olyan furcsa, a melyet még soh'sem láttam.
Ki nem tuszkolhatom a házból. Kérlek, hidd ide
csak az urat.

3. Szolg. Dolgod van itt, atyafi? Kérlek, távozzál.

Cor. Hadd álljak, nem bántom tüzhelyteket.

3. Szolg. Ki vagy?

Cor. Nemesember.

3. Szolg. Menykő szegény pedig.

Cor. Valóban az vagyok.

3. Szolg. Megkövetlek, szegény nemesember, keress más szállást magadnak; itt nincsen a te számodra hely. Kérlek, pusztulj innét, jer.

Cor. El a dolgod után, s hizzál a hideg falatokon. (Eltaszítja a szolgát.)

3. Szolg. Nem mégy? . . . Ugyan mondd meg csak az urnak, milyen különös vendége van itt.

2. Szolg. Azt megteszem. (El.)

3. Szolg. Hol lakol?

Cor. Az ég alatt.

3. Szolg. Az ég alatt?

Cor. Ott.

3. Szolg. Hol van az?

Cor. A héják és varjak városában.

3. Szolg. A héják és varjak városában? — Ez ám a nagy számár. — Hát csókákkal is lakol?

Cor. Nem, én nem szolgálom uradat.

3. Szolg. Ejh, földi, hát te az én uramba kapsz?

Cor. Igen, s ez tisztességesebb, mint ha urnődbe kapnék. Csak fecsegsz, csak fecsegsz. Hordd a tányérokot, takarodj'. (Kveri a Szolgát.)

(Jön Aufidius és a második Szolga.)

Auf. Hol az az ember?

2. Szolg. Itt, uram. Kibotoztam volna, mint a kutyát, de nem akartam az urakat zavarni ott benn.

Auf. Honnan jösz? mit kívánsz? mi a neved?

Mért nem beszélsz? mondd meg, ki vagy?

Cor. (leleplezi magát).

Ha most sem

ismersz rám, Tullus, s látva engemet sem

Tudod, ki légyek? kénytelen leszek

Megmondanom nevem.

Auf.

Mi a neved? (Szolgák hátra mennek.)

Cor. Nevem rossz hangú a volszokok fülének

És a tiednek durva.

Auf.

Mondd meg azt.

Lényed zordon s arcod parancsoló;

Vitorláid meg vannak tépve bár,

Nemes hajónak látszol. Mondd neved.

Cor. Készü'j hát ránczba szedni homlokod;
Nem ismersz még?

Auf. Nem ismerlek. Neved?

Cor. Nevem Cajus Marcius, ki néked és
Minden hazádfiának annyi but
És kárt okoztam, a minek tanuja
Melléknevem, Coriolanus. Nehéz
Munkák, veszélyek s a hálátalan
Hazámért ontott vércseppek jutalma
Csak e melléknév, a miről eszedbe
Juthat gyűlölséged, melylyel nekem
Te tartozol. . . Csak e nevem maradt; a
Kegyetlen nép irigykedése, melyet
A tőlem gyáván elpártolt nemesség
Helyben hagyott, a többit elayelé.
Megengedék, hogy e rabszolganép
Kilármázzon Rómából engem. E baj
Hozott házadhoz. Én nem a reményből,
Ne gondold, hogy megmentsem éltemet (mert
Ha halni félnék, senkit sem kerülnék
Ugy, mint téged), de daczból állok itt,
Hogy megtoroljam száműzőimet.
Tehát, ha van szózat szivedben, a mely
Boszut kíván tenmegbántásidért,
S a szégyent el kívánod, nyomni, mely
Hazádat érte: rajta! vedl ezennel
Inségemnek hasznát, fordítsd javadra
Bo:zuállásom, vini akarok
Az alvilágnak minden haragával
Romlott hazám e len. De hogyha ezt nem
Mered s már átalod kísérteni
Jó sorsod: ugy, egy szó mint száz, nekem
Nem kell tovább az élet, s átadom
Neked s gyűlölségednek nyakamat.
Melyet ha el nem vágysz, bolond leszesz,
M'rt mindig ellened valék, s honod
Kéblébül hordónkint ontottam a vért,
S így szégyenedre élnek csak, ha nem
Szolgállok téged.

Auf. O Marcius, Marcius,

Az ős irigység egy-egy gyökerét
Tépé ki mindenik szavad szivembül,

Ha Jupiter jósolna e fellegekbül,
 És szólna „ugy van“, nem hinnék neki
 Jobban, mint, tisztos Marcius, neked.
 Oh hadd övezze melledet karom,
 Min durva kopjám százszor megtörött
 S forgácsot szórt a holdra! Itt fogom
 Körül kardomnak üllőjét, s vivok
 Szereteteddel oly hön s nemesen,
 Mint egykor nagyravágyásom vivott
 Vitezségeddel. Tudd meg, hogy szerettem
 A lányt, ki nöm lett. férfi nem sóhajtja
 Hívebben, mint én; . . . ámde téged látva itt,
 Nemes lény, vigabban dobog szivem, mint
 Midőn először lépett e küszöbre
 Menyasszonyom. Hah, Mars! mondom neked,
 Hadunk talpon van, s szándokom vala,
 Pajzsod leütöni még egyszer karodról
 Vagy elveszíteni a magam karát.
 Tizenkétszer verél meg; éjjelenként
 Bajvivásunkról álmodám azóta;
 Kinn a sikon voltunk álmomba', téptük
 Sisakjainkat, egymást fojtogattuk,
 S félholtan ébredék a semmitől.
 Hős Marcius, ha nem vón' más bajunk
 Rómával, mint hogy téged száműzött:
 Ki csak tizenkét és hetven év között van,
 Elövennök, és haddal omlanánk
 A háladatlan Róma belsejébe,
 Mint vad folyam. Jer, oh Jer, fogj kezét
 Barátságos senatorinkkal, a kik
 Bucsút vesznek tőlem, hogy készülöben
 Vagyok hazádat megtámadni, bár
 Rómát magát nem.

Cor.

Jók az istenek!

Auf. Azért ha mint korlátlan ur akarsz
 Eljárni bosszúállásodba', vedd át
 Felét az én tisztetemnek, és határozz
 Utad fölött, mint a ki ismered
 Hazádnak gyöngeségét s erejét:
 Kopogtassunk-e Róma kapuin
 Vagy rajt üssünk a tartományokon, hogy
 Előbb ijesszük, aztán rontsuk el?

És most jertünk be, hadd ajánljalak
Azoknak, kik vágyadra majd igennel
Felelnek. Oh üdvöz légy! Most nagyobb
Barátom vagy, mint egykor ellenem,
S ez, Marcius, sok. Add kezed. Üdvözöllek! (Cor.
és Auf. el.)

1. Szolg. (előlép) Különös változás!
2. Szolg. A kezemre mondom, meg akartam őt agyalni,
de a lelkem azt sugta, hogy öltözete hamis tanu-
bizonyoságo' tesz ellene.
1. Szolg. Milyen karja van! Csak úgy pörgetett a
mutató ujjával és hüvelyével, mint a csigát.
2. Szolg. Láttam a képéről, hogy nem az, a ki; olyan
képe van, látod-e, hogy . . . ki sem tudom fejezni,
milyen.
1. Szolg. A bizony, úgy nézett, mintha . . . Kössenek
föl, ha nem gondoltam, hogy sokkal több, mint
gondolom.
2. Szolg. Bizony isten, épen úgy voltam. Ő a legde-
rekabb ember a világon.
1. Szolg. Ühüm, az ám. De csak ismersz különb kato-
nát, mint ő.
- 2 Szolg. Kit? gazdánkat?
1. Szolg. Igen, már arról szó sincs.
2. Szolg. Hatszoita többet ér.
1. Szolg. Már a nem, hanem hát csak különb katoná-
nak tartom nála.
2. Szolg. Látod, hé, arról nem lehet voltaképen be-
szélni; a mi vezérünk a város védelmezésében na-
gyon kitűnő.
1. Szolg. Igen, és a megtámadásokban is.

Visszajön a harmadik Szolga.

3. Szolg. Hejh, rabszolgák, ujságot tudok, ujságot,
ficzókók.
1. és 2. Szolg. Mit? mit? mit? Halljuk!
3. Szolg. Minden inkább szeretnék lenni, mint római;
inkább elítélt rab.
1. és 2. Szolg. Miért? miért?
3. Szolg. Azért, mert itt van, a ki vezérünket meg-
szokta csipkedni . . . Cajus Marcius.
1. Szolg. Mit beszélsz? csipkedni vezérünket?

3. Szolg. Nem mondom épen, hogy megcsipkedte, de mindig mérközött vele.
2. Szolg. Hagyjuk ezt, pajtások és barátok vagyunk; vezérünk soh' sem birt vele; ezt magától hallottam.
1. Szolg. Ugy van biz az igazság szerint, soh' sem birt vele; Corioli előtt úgy megagyabugyálta, mint a rostélyost.
2. Szolg. S ha épen valami kannibál természetű lett volna, még meg is sütötte és ette volna.
1. Szolg. De hát a többi ujság?
3. Szolg. Hát úgy bánnak ott benn vele, mintha Mars fia és örököse volna. Előre tiltették. Egy senator sem kérdez tőle semmit, csak hajadon fővel. Vezérünk is úgy viseli magát irányában, mintha leány volna, kezével áldatja magát, s a szeme fejejét forgatja, ha beszél. De a java ujság az, hogy vezérünk ketté van hasítva, s csak fele annak, a mi tegnap volt, mert a másik fele amazé, az egész asztal kérelménél és engedelménél fogva. Elmegy, aszondja, s fülén rángatja Róma kapujának őrét; mindent lekaszáll maga előtt, hogy sima legyen az ut.
2. Szolg. És tőle kitelik, jobban, mint akárkitől, a kit csak gondolhatok
3. Szolg. Hogy megteszi? Meg bizony, mert látjátok, annyi a barátja, mint az ellensége; s ezek a barátai, legények (a mint a dolgok állnak), nem mérték (látjátok, legények) magokat barátinak mutatni (a mint mondjuk), míg ő diskrézióban.
1. Szolg. Mi az a diskrézió?
3. Szolg. De ha majd látják, fiuk, hogy a taréja megint föláll s ő vérben jár, kibujnak lyukaikból, mint eső után a tengeri nyulak, s együtt ujjongatnak.
1. Szolg. De mikor kezdi?
3. Szolg. Holnap . . . még ma . . . rögtön. Ma délután meghaljátok a dobszót; ez lesz a csemege az ebédhez, melyet elköltenek, mielőtt megtörlik szájokat.
2. Szolg. No hiszen hát majd lesz megint zajos világ. Az a béke nem is való egyébre, mint vasat rozsdásítani, szabókat szaporítani és versírókat költeni.
1. Szolg. Már én csak azt mondom, hadd legyen háború; úgy többet ér a békénél, mint a nappal az éjnél

Akkor van élénkség, virasztás, zaj, akkor van, miről beszélni. A béke valóságos ájulás, gutaütés, émelygős siket, álmos, érzéketlen; több fattyut terem, mint a mennyi férfit a háboru e'lemészt.

2. Szolg. Igazán, s a mint a háborut néminemüképen zsványnak lehet nevezni, nem tagadhatni, hogy a béke sokakat gyávákká tesz.

1. Szolg. Igen és sok gyűlölséget okoz.

3. Szolg. Ugy van, mert akkor kevesebb szüksége van egyik embernek a másakra. Csak háborut! Remélem, hogy a rómaiak olyan olcsók lesznek, mint a volszkok. Fölkelnek ott ben, fölkelnek.

Mind. Be, be, be, be. (Mind el.)

NEGYEDIK SZIN.

(Róma. Nyilvános tér. Jön *Siginius* és *Brutus*.)

Sic. Hirét sem halljuk, nincs mit félni tőle;
Erője megfogyott a nép jelen
Békés nyugalmában, mely azelőtt
Vadul zajongott. Így barátait
Megszégyenítjük, hogy minden helyén van.
Ők jobb szeretnék, bár magokra is
Bajt hozna, hogyha zugó nép zavarná
Az utcákat, mint azt, hogy műhelyében
A mesterember énekel s ügyét
Békében végezi.

(Jön *Menenius*.)

Brut. Jól végeznék. — Ez nem *Menenius*?

Sic. De ő. Nagyon nyájas lett mostanában.

Köszöntlek.

Men. S én mind kettőtöket.

Sic. *Coriolanus* távollétét csupán

Baráti érzik; a hon áll, s tovább is

Fönállna, bárha még jobban gyűlölné.

Men. Minden jól van, s még jobban lenne, ha

Ugy nem tett volna.

Sic. Hol van, nem tudod?

Men. Nem én; sem anyja, sem pedig neje

Nem értesül felőle.

(Jön néhány Polgár.)

Polg. Az ég tartson meg mind kettőtöket.

Sic. Adj' isten jó estét, szomszédaink.

Brut. Jó estét, jó estét mindnyájatoknak.

I. Polg. Mi, gyermekeink és nőink, térdepelve Imádkozunk érettetek.

Sic. Köszönjük.

Brut. Jó szomszédok, bár kedvelt volna ugy Coriolanus, mint mi, titeket.
Isten velünk.

Polg. Az ég áldása rátok.

A két trib. Isten velünk, isten velünk! (Polg. el.)

Sic. Ez boldogabb és kedvesebb idő, mint Midőn rohantak e fiuk az utcán,
Romlást kiáltva.

Brut. Cajus Marcius
Derék hadember volt, de elbizott,
Gőgös, képzelhetetlen nagyravágyó,
Önző

Sic. S korlátlan ur akart saját
Erejéből lenni.

Sen. Én ezt nem hiszem.

Sic. Hahogy consul maradt vón', ez leendett
Közfájdalomra a tapasztalás.

Brut. Az istenek megóttak tőle s Róma
Most csendes és ép.

(Aedil jön.)

Aedel. Érdemes tribunok,
Egy elfogott rabszolga azt beszéli,
Hogy a volszkok külön két hadsereggel
Átléptek Rómának határain,
S a háboru dühével utjokon
Pusztítanak mindent.

Men. Aufidiusz lesz,
Ki hallván Marcius számüzetését,
Szarvát kinyújtja ismét a világba,
Melyet bevont, mig az Rómába' volt,
S nem is moccan.

Sic. Eh, hagyd el Marciust!

Brut. Ostort ama pletykának! — Nem lehet,
Hogy ezt merjék a volszkok.

Men. Nem lehet!

Eszünkbe juthat, hogy nagyon lehet.
Három példája van, mióta élek.
Mielőtt megbüntetnétek a legényt,
Kérdezzétek ki, hol hallotta azt,
Mert majd intőtök kap ki, a követ,
Ki hirül adta, hogy óvakodjatok
Attól, a mit rettegni kell.

Sic. Ne szólj!

Tudom, hogy nem lehet.

Brut. Hisz képtelenség.

(Követ jön.)

Köv. Tanácskozássra gyűlt mind a nemesség.

Egy ujság jött, mely megzavarta őket.

Sic. Ez a rabszolga. Menj, s a nép előtt

Korbácsolják meg. Ő koholta ezt.

Mindig ez a hír!

Köv. Ugy van tisztes ur.

A szolga nem hazudt; sőt rémitőbbek

Sülnek ki még.

Sic. Mit, milyen rémitőbbek?

Köv. Nyíltan beszél több zaj (nem tudom,

(Mily mértékben való?), hogy Marcius

Aufidiussal frigyessülve hoz

Hadat Rómára, és határtalan

Boszut esküdt.

Sic. Nagyon valószínű!

Brut. Sziszó; hogy a gyöngébb rész Marciust

Megint előkivánja.

Sic. Ez a fogás.

Men. Ez nem lehet;

Aufidiussal ő nem egyesülhet,

Ők a legszélsőbb ellentételek.

(Más Követ jön.)

Köv. Tanácsgyűlésbe hinak bennetek;

Rémes had, melyet Cajus Marcius

Aufidiussal társultan vezérel,

Dühöng határitok között; utat

Tört már magának, és mindent emészt

Tűzzel vassal, mi csak előtte van.

(Jön Cominius)

Com. Igen szép dolgot tettetek.

Men. Mi ujság?

Com. Elhurczolják leányaitokat,
Koponyáitokra ónt olvasztanak,
És meggyalázzák asszonyaitokat,
S mindezt magatok szereztétek.

Men. Mi ujság?

Com. Talpig leégnek templomaitok,
Kiváltságaitok furólyukba is
Be fognak fézni.

Men. Kérlek, mondd, mi hír?
Hejh, rossz fa ég a tűzön . . . Szólj, mi ujság?
Ha Marcius a volszkokkal egyesült . . .

Com. Ha!

k istenök ; mint olyan lény vezérli
Őket, kit nem természet alkotott, de
Nagyobb erő, s azok jönnek vele
Reánk tacsókra olyan bizalommal,
Mint a gyerek pillét üz, vagy legyet
Ől a mészáros.

Men. Szépet tettetek
Ti s társitok. Hogy hetvenkedtetek
E mesteremberek voksával, e
Foghagyma-rágókkal!

Com. Rómátokat
Hogy rázza meg fölön!

Men. Mint Hercules
Az értt gyümölcsöt rázta. Szép dolog!

Brut. Igaz tehát?

Com. Az, és sápadni fogtok,
Látván, hogy nincs különben. Birtokink
Vigan lázadnak föl, s ki ellenáll,
Mint balga hőst gúnyolják, s elesik,
Mint hű bolond? És gáncsolhatjuk-e?
Az ellenségek most látják, ki ő.

Men. Ha nem kegyelmez a nemes,
Végünk vagyon.

Com. S ki fog könyörgeni?

Azt a tribunok szégyelnék ; a nép
Kegyelmet tőle akkép érdemel,
Juhásztul a farkas ; barátai
Ha mondanák : „légy jó Rómához,“ ugy

Terhelnék, mint azok, kiket gyűlöl, s ők
Ellenségei lennének szintén.

Men. Ugy van.

Ha üszköt vetne házamra, hogy
Meggyujtsa, nem vón' lelke mondani:
„Kérlek, ne bánts! Szép dolgot tettetek
Ti s czimboráitok! Gyönyörű dolog!

Com. Ugy megráztátok Rómát, hogy soha
Sem volt ily gyógyíthatlan.

Trib. Ránk ne hártsd.

Men. Mi tettük hát? Mi szerettük őt, de mint
Barmok, gyáván helyt engedte a nemesség
A ti csoportotoknak, és ez őt
A városból kikurjogatta.

Com. Félek,
Mégint beordítják. Aufidius,
A második hős, enged néki, mintha
Szolgája volna. A kétségb'ésés
Erőnk, eszélyünk, védelmünk, mivel
Eléje állhatunk.

(Egy csapat Polgár jön.)

Men. Itt a rakás.

S Aufidius vele van? — Ti rontottátok el
A léget, a midőn bűdös, zsiros
Sapkátokat hajgálva, zúgtatok
Száműzetéseért. Most visszajön,
S a harcosok minden hajszála egy
Korbács lesz; voksotok jutalmául
Majd annyi tökfejet kaszál le, a hány
Kucsmát akkor földobtatok. De jól van!
Ha perrá égnek is mindannyian,
Megérdemeltük.

Polg. Rossz híreket hallánk.

1. **Polg.** Részemről én
Mindjárt mondtam, hogy kár száműzni őt.

2. **Polg.** Azt mondtam én is.

3. **Polg.** Én magam is; és igazat szólva, ezt sokan
mondták közülünk. A közjóért tettük, a mit tet-
tünk! És ámbár szívesen beleegyeztünk száműzetésébe
ez mégis akaratunk ellen történt.

Com. Derék legények vagytok!

Men. Szép dolog,
A mit tevétek! — A capitólba menjünk?
Com. Igen; mit is tehetnénk egyebet? (Com. és
[Men. el.

Sic. Bátorság, társak! Menjetek haza.

Azon párt ez, mely azt óhajtja, hogy

Megtörténjek, mitől rettegni látszik.

Ne féljünk semmit. Menjetek haza.

1. Polg. Legyenek irántunk jók az istenek! Jertek
társaim, menjünk haza. Mindig mondtam, hogy nincs
igazunk, mikor őt száműztük.

2. Polg. Mindnyájan ezt mondtuk. De menjünk
haza. (Polg. el.)

Brust. Ez a hír nem tetszik nekem.

Sic. Nekem sem.

Brut. El a capitólba. Birtokom felét od'

Adnám, ha ez hazug hír volna.

Sic. Menjünk. (Elmegy.)

H E T E D I K S Z I N.

Tábor közel Rómához. Jön *Aufidius* és egy *Tiszt*

Auf. A rómaihoz futnak mindegyre még?

Tiszt. Én nem tudom, mily bü-hatalma van, de

Legényeidnek ő ebéd előtt

S után imája és közben beszéde,

S uram, te elhomályosítottaál még

Tenembereid előtt is.

Auf. Most ezen

Segíteni nem lehet, vagy legfőlebb

Csak oly eszközzel, a mi terveinket

Sántítaná meg. Ő irántam is

Kevélyebb, mint véltem, hogy lesz, midőn

Először üdvözlém. De ebben ő

Változhatatlan; mentem, a mi nem

Javítható.

Tiszt. De kívánnám, uram

(Magadra nézve), bár ne egyesültél

Vón' véle. Mért nem vettél által az

Egész ügyet? Vagy biztad volna őrá.

Auf. Jól értelek, s hidd el, ha számoluuk,

Nem sejtí, hogy szoritom majd meg őt.

Habár ugy tetszik, és ő is hiszi,
 S azt vélik a közönséges szemé, hogy
 Rendén tesz mindent, s jól gazdálkodik
 A volszk ügyekben, mint sárkány csatáz
 S végez, mihelyt kardját kirántja: egy
 Nincs még, mi majd nyakát szegi
 Vagy az enyémet koczkáztatja, ha
 Kenyértörésre kerül a dolog.

Tiszt. Uram, hiszed, hogy elfoglalja Rómát?

Auf. Minden hely meghódol, még meg se szállja.

Ővé Rómának minden nemese,
 Senator és patricius kedveli;
 Harczhoz nem értők a tribunok; a nép
 Oly kész lesz visszahíni őt, a mily
 Hamar kiűzte. Ő Rómának az, mi
 A halnak a sas, mely megfogja azt
 Felsőségénél fogva. Egykor ő
 Nemes szolgájok volt, de nem viselheté
 Szerényen érdemét: . . . mi vagy kevelység,
 Mely nagy szerencsében mindig kísérti
 A boldogit; vagy itélethiány,
 Hogy nem tudá használni a körülményt,
 A melyen úr volt; vagy természete,
 Hogy mindig ugy legyen . . . párnára nem
 Ment a sisaktól, békén egyaránt oly
 Szigorral és komolysággal parancsolt,
 Mint háboruban . . . Egy ez-k közül
 (Mind ebbül bir egy részt, nem az egészt,
 Elismerem) félelmessé tévé ő,
 Gyűlöltté s száműzöttté. Érdeme
 Szélsőségekbe ful. Így magyarázza
 Erényeinket a kor; s az erő,
 A mely magát ajánlja, biztosabb sirt
 A szónokszéknél nem talál, a hol
 Magasztaltatnak tettei.
 Tüzet olt, szöveget szög ver ki, jog
 Jogot dönt. és erőt erő emészt. Jer
 Cajus, ha Rómát birod, mily szegény léssz!
 Mert nem sokára akkor az enyém léssz.

(El.)

OTODIK FELVONÁS.

Róma. Nyilvános tér. Jönek *Menenius, Cominius, Sicinius, Brutus, s Mások.*

Men. Én nem megyek. Halljátok, egykori Vezérét hogy fogadta, a kit őt oly Nagyon szerette. Engem úgy hívott, hogy Apám, s mi haszna? Menjetek, kik őt Elültétek, térdeljete le egy Mérföldre sátrától s így csuszszatok Kegyébe. Már, ha még Cominiust Sem vette föl, csak itthon maradok.

Com. Ismerni sem akart.

Men. Halljátok ezt?

Com. Egyszer monda nevem. Főlelmettem

A régi ismeretséget s a vért, mit Együtt ontánk. Felelni sem akart; Minden név ellen tiltakozva szólt; ő Nevetlen semmi, Róma lángiban, Ottan kovácsol majd nevet magának.

Men. Lám, ilyen dolgot tettetek, tribúnok.

Elgyötrétek Rómáért magatok, hogy A szén olcsó legyen. Szép híretek lesz!

Com. Mondám, milyen dicső a kegyelem.

Hol azt nem várják. Válaszolta, hogy

Ez pusztá szózat a hazátul ahhoz,

Kit az megbüntetett.

Men. Való igaz;

Kevesbet válaszolhatott-e?

Com. Azon valék, hogy jó barátait

Kimélje. Így felelt: nem szedheti

Őket ki a penészes undorító

Rakás gazból, s egyikét szegény magáért

Bolondság lenne föl nem gyujtani
S tovább szagolni ezt.

Men. Egykét szegény magért?

Egy én vagyok. Anyja, nője és fia
S e bajnok társ, mi a magok vagyunk,
S ti a penészes gaz; felbűzlőtök
A holdig Égnünk kell miattatok.

Sic. Légy csendesen, kérlek. Ha nem segítesz
E váratlan bajon, ne hányd szemünkre
Inségünket. Ha kedved lenne szólni
Ez ügyben, hidd, inkább föltartaná
Jó nyelved, mint a had, mit gyűjthetünk,
Hazánkfiát.

Men. Nem, én ezt nem teszem.

Sic. Eredj hozzája, kérlek.

Men. S mit tegyek?

Brut. Próbáld meg, Marciusnál mit tehet
Szived Rómáért.

Men. Jó, s ha Marcius, mint
Cominiust, majd elküld engem is,
Ki sem hallgatva aztán? Több legyen
Egy bús barátjával, kit szigora
Még sérté? Akkor?

Sic. Jó szándékokat
Köszönni fogjuk, oly mértékbe', mint
Iparkodál.

Men. Megpróbálok tehát

Tán meghallgat. De hogy száját harapta
S Cominiussal úgy bánt, ez lever.
Roszkor ment hozzá, még ebéd előtt. Ha
Erünk üres, vérünk hideg, haragszunk
Még a reggelre, nincs inyünkre adni
És megbocsátni; de ha megtömök e
Csatornáit vérünknek ételekkel
S borral, hajlékonyabbak lelkeink, mint
Vallási bűjtölésben. Kilesem,
Ha kérelmemhez illőn jóllakik,
Aztán utána látok.

Brut. Tudod, hogy' kell megnyerni a szívét,
Nem tévedhetsz el.

Men. Ráadom fejem.

A mint lesz, úgy lesz. Meglátjuk, miképen
Végződik.

Com. Rá sem fog hallgatni.

Sic. Nem ?

Com. Aranyban ül, mondám ; úgy ég szeme,
Mintha Rómát akarná gyujtani,
S kegyét sérelme fogva tartja. Térdre
Esém ; halkán szólt : „kelj föl,“ s elbocsátott
Némán, kezével. A mit megtesz, azt
Írásban küldte meg, s mit nem teszen,
Azt eskü tiltja végbevinnie.
S így nincs remény, csak
Tisztos szülője és nejében, a kik,
Mint hallom, kérni készek őt, hogy
Kegyelmezzon honának. El tehát,
Vegyük reá, hogy gyorsan menjenek. (Elmennek.)

MÁSODIK SZIN.

Volszk táborszem. Róma előtt. Helyeiken az örök. Jön
hozzájok *Menenius*.

1. Ör. Megállj, honnan jösz ?

2. Ör. Vissza !

Men. Ti derék

örök vagytok, de engedelmetekkel
Országos ügyben jöttem *Marciussal*
Beszélni.

1. Ör. Honnan ?

Men. Róma városából.

1. Ör. Térj vissza, nem mehetsz át, mert vezérünk.
Azokról többé tudni sem akar.

2. Ör. Előbb látod Rómádat égni, mint
Beszélhetsz *Marciussal*

Men. Jó, barátim.

Ha hallátok Rómáról szólani
S barátiról vezérteket, fogadni
Merek, megemlitett engem ; nevem
Menenius.

1. Ör. Mindegy, csak vissza, mert
Nevednek itten nincs becsülete.

Men. Mondom, fiu, vezéretek barátom ;
Vitézségének könyve én valék,

Hasonlíthatlan hírét énbőlőlem
 Olvasták s tán nagyítva Barátimat (s ő
 Az első köztök) én dicsérni szoktam,
 A mint csak az igazság engedi,
 Sőt néha, mint golyó a sik uton,
 Még túl is ugrám, s a dicséretet
 Megtoldottam füllentésekkel is . . .
 Azért ereszs, öcsém.

1. Őr. Már, uram, ha annyi hazugságot mondtál is az
 ő javára, a hány szót most magadéra, mégsem mégy
 itt keresztül; nem itt, ha olyan érdem volna is a
 hazugság, mint a szeplőtelen élet. Annak okáért csak
 vissza!

Men. Kérlek, fiu, jusson eszedbe, hogy nevem Mene-
 nius, s mindig vezéred pártján voltam.

2. Őr. Ha te hazudozója voltál (mint magad vallod),
 én olyan vagyok szolgálatában, hogy igazat beszé-
 lek, s azt mondom, nem mehetsz át. Azért fordulj
 vissza.

Men. Nem tudod, megebédelt-e már? Mert csak ebéd
 után szeretnék vele beszélni.

1. Őr. Római vagy, ugy-e bár?

Men. Az vagyok, a mi vezéred.

1. Őr. Akkor gyűlölnöd kéne Rómát, mint ő gyűlöli.
 Gondolhatjátok-e, hogy miután kilöktétek kapuitokon
 ezeknek valódi védelmezőjét, s a feldühült nép buta-
 sága által az ellenségnek adtátok át paizsotokat,
 gondolhatjátok-e, hogy majd ellenálltok boszujának
 sopánkodó vén asszonyok sóhajával, leányaitok szüzi
 kézkulcsolásaival, vagy köszvényes közbenjárásaival
 ilyen megaszott, elévült embernek, a milyennek te
 látszol? Képzehettek, hogy a szándékolt tüzet,
 melyben városotok el fog égni, elolthatjátok ilyen
 gyöngye lélekzettel? Nagyon csalatkoztok . . . Azért
 csak eredj vissza Rómába, s készüljete a halálra;
 el vagytok ítélve, s vezérünk megesküdt, hogy se
 halasztás, se kegyelem.

Men. Ficzkó, ha kapitányod tudná, hogy itt vagyok,
 tisztelettel bánnék velem.

2. Őr. Hagyd el, kapitányunk nem ismer téged.

Men. A vezért értem.

1. Őr. Törődik is veled vezértünk! . . . Vissza, mon-

dom, vissza, mert még lecsapolom azt a kis maradék véredet. . . Eannél egyebet nem remélhetsz
Vissza.

Men. Hanem hát, atyámfia . . .

(Jön Coriolanus és Aufidius.)

Cor. Mi a baj?

Men. No, legény, ide vigyázz! Majd meglátod, milyen becsülésben állok, látni fogod, hogy ilyen fajankóféle strázsa nem rekeszthet el engem az én Coriolanus fiamtól; gyanítani fogod beszélgetésünk módjáról, hogy közel jutottál az akasztófához, vagy valami távolabb halálhoz, a mi ennél még kegyetlenebb. Most hát ide nézz, s elgondolván jövődet, ájulj el. — A dicsőséges istenek tartsanak óránkint gyűlést kirekesztőleg a te jólléted végett, s ne szeressenek kevésbbé, mint vén apád. Menenius szeret. Oh fiam, fiam, tüzet készítesz számunkra nézd, itt a viz, azt eloltani. Nehezen vehettek rá, hogy hozzád jöjjenek, de meg levén győződve, hogy kivülem senki sem indíthat meg, sóhajokkal fújtak ki a kapukon. Kérlek, kényszerítlek, kegyelmezz Rómának s esedező hazádfiainak! A jó istenek csendesítsék le haragodat, s annak a söprejét ontsák e gazemberre itt, ki mint valami tuskó, gátolta hozzád jöttemet.

Cor. Félre?

Men. Hogyan, félre?

Cor. Szülő, nő, gyermek, én nem ismerem.

Másnak szolgállok. Bár magam kívánok
Beszut, elengedése annak a volszk
Szivekben van. Hogy egykor jól valánk
Egymással, inkább hálálán felejtés

Törölje el, mint följegyezze részvét.

Menj hát. Fülelem könyörgéseitek ellen
Erősb, mint seregem ellen kaputok.

De vedd ezt, mert szerettelek; érted irtam,

(Levelet ad neki.)

S elküldtem vón'. Ne szólj Menenius,
Nem hallgatok rád. — Ő, Aufidius,
Barátom volt Rómában; s ime, látod.

Auf. Rendíthetetlen vagy. (El Cor. és Afidius.)

1. Őr. Nos, uram, Menenius a neved?

2. Őr. Ez, a mint látod, nagy hatalmu varázsigé.

Tulod már, merre az ut haza felé?

1. Őr. Hallottad, hogy tönkre tették bennünket, a mért uraságotat föltartóztattuk?

2. Őr. Ugyan mondd meg csak, mért ájuljak el?

Men. Nem gondolok sem a világgal, sem vezéretekkel; ti podig? Alig képzelhetem, hogy léteztek, olyan hitványságok vagytok. A ki önnön keze által kész meghalni, nem fél a mástól jövő haláltól. Tegyen vezértek akármit. A mi titeket illet, legyetek sokáig azok, a mik vagytok, s éveitekkel gyarapodjék nyomoruságtok! Azt mondom nektek, a mit nekem mondtak: félre! (El.)

1. Őr. Derék legény, meg kell vallanom.

2. Őr. Vezérünk a derék legény. Ő szikla, tölgy, melyet meg nem ráz a szél. (Elmennek.)

HARMADIK SZIN.

Coriolanus sátra Jönnek *Coriolanus*, *Aufidius* és *Mások*

Cor. Hadunkkal holnap Róma előtt tanyáznunk.

Beszéld el aztán, háborui társam,
A volszk uraknak, mily jól jártam el
Ez ügyben.

Auf. Mindig hasznukat tekintéd,
Rómának minden esdeklésire
Siket valál, és titkos suttogást
El nem fogadtál oly barátaidtól
Sem, a kik biztak benned.

Cor.

Ez öreg.

A kit Rómába tört szivvel bocsáték,
Atyámnál jobban szeretett, . . . imádott,
Valóban. Végre ményük volt az ő
Hozzám jövése. Kedveért (habár
Fanyar valék iránta) megújítám
Az első föltételt, mit megtagadtak,
S el nem fogadhatnak most; . . . kedveért, ki
Többet remélt végezni, engedék egy
Kevéskét. Uj követség- s kérelemre,
Sem a kormánytól, sem barátaimtól,
Nem hallgatok többé. — Hah, mily rivalgás!

(Jön gyászruhában Virgilia, Volumnia, vezetve az ifju Marciust, Valeria és Kiséret.)

Elől nőm, aztán a tisztelt alak,
 A melyben én formáltatám, s kezén
 Vérének másod ize. — Félre, szív!
 Természet minden láncza és joga,
 Eltéplek! A makacsság lesz erényem.
 Oh e meghajlás, e galambszemek,
 Mik isteninket hitszegésre bírnák!
 Elolvadok, csak oly gyarló anyagból
 Vagyok, mint más. Anyám hajol, miként h' az
 Olymp hajolna vakandturás előtt
 Kérőleg; s kis fiának közbe'járó
 Arczárul a nagy természet kiált rám,
 Hogy „ne tagadd meg!” — Eh, hadd szántsa Rómát
 A volszk, hadd dulja szét Itáliát,
 Nem hajtok én golyhóként ösztönömre,
 Magam vagyok magamnak alkotója,
 S nem ismerem rokont.

Virg. Férjem s uram!

Cor. Be más szemem van, mint Rómába' volt!

Virg. A bu, mely minket megváltoztatott, Ez ámit el.

Cor. Feledtem szerepem,

Mint lomha színész, és úgy beenn akadtam,
 Hogy szégyen. Oh legjobb vérem, bocsásd meg
 Zsarnokságom, de azért bocsánatot
 Ne kérj Rómának. — E csók . . . hosszú, mint
 Száműzetésem, s édes, mint bosznum!

Az ég féltékeny urnőjére, ezt
 Tőled nyerém, s hü ajkam szüzileg
 Őrzé azóta. — Hah, én fecsegek,
 És a világnak legnemesb szülőjét
 Nem üdvözlöm . . . Hajolj a földre, térdem,
 S mutasd mélyebb nyomát a tiszteletnek,
 Mint más fiu. (Letérdel.)

Vol. Oh, kelj megáldva föl!

S én térdlek, nem lágyabb vánkoston,

Mint a tüzkő, mutatva a hibás

Alázatot, mit eddig félreérte

Egymás közt gyermek és szülő. (Letérdel.)

Cor.

Mi ez?

Te térdelsz? A bűnös fiu előtt
 Hadd sujtsa puszta parton a kavics hát,
 A csillagot, hadd dobja lázadó szél
 A büszke czédrust a tűz-napba föl,
 S a képtelenséget megölve könnyű
 Szerrel tegyen lehetlent!

Vol. Te az én
 Vitézem vagy! megtéritelek, remélem.
 Ismered e hölgyet?

Cor. Publicola
 Nemes testvére, Róma holdja; tiszta,
 Mint a jégfűrt Diana templomán a
 Legtisztább hóbul. Jó Valeria!

Vol. Magadnak egy kicsiny tartalma ez, s ha
 A kor kifejti, teljesen hasonló
 Leszen hozzád.

Cor. A hősök istene.
 Gyanánt állj, a vésszel daczolva, s óvjad,
 A kik rád néznek.

Vol. Térdepelj le, ficzkó.

Cor. Derék fiam te!

Vol. Ő, hitvesed s e hölgy és én magam, mint
 Kérők vagyunk itt . . .

Cor. Kérlek, csendesen; vagy
 Előbb, mit szólsz, gondold meg: a mire
 Megesküvém, hogy nem teszem, ne vedd azt
 Elutasításnak. Ne kérj hadam
 Szétküldésére, vagy hogy alkudozzam
 Ama kézművesekkel újra. Azt se
 Mondd, hogy természetellenes vagyok. Ne
 Kivánd dühöm s boszumat csillapítani
 Higgadt okokkal.

Vol. Oh megállj, ne többet!
 Az mondtad, hogy semmit nem teljesítesz,
 Mert más kívánságunk nincs, mint a mit
 Már megtagadtál: és mégis könyörgünk
 Ha hasztalan lesz, úgy essék a vád
 Keménységedre. Hallgass meg tehát.

Cor. Aufidius s volszkok, figyeljetek,
 Semmit sem hallok Rómáról magam. — Szólj.

Vol. Ha szótlanak volnánk is, e ruhákról
 S arczunk színéről láthatnád, hogy' éltünk

Számüzetésed óta? Sejteted
 Magad, hogy mennyivel boldogtalanabbak
 Vagyunk, mint minden élő hölgy, ide
 Jövén Képed, szemünk örömkönyüi
 És sziveink vig tombolása helytt
 Bu-könnyet s féltő reszketést okoz,
 Mert látja a szülő, a nő s a gyermek,
 Hogy a fiu, a férj és az apa
 Honát széttépi. S ránk árvakra nézve
 Dühöd legsúlyosabb elzárja az
 Égtől imánkat Ez közös vigasz,
 Csak a miénk nem Oh, mert mondd, hogyan
 Imádhozhatnánk a honért, habár
 Ez tartozásunk? S győzedelmedért is,
 Mi szintén az? Vagy elvesz a haza,
 E drága dajkánk, vagy te, a ki benne
 Reményünk voltál. Minket csak csapás ér,
 Ha teljesül is a kívánatunk,
 S bármelyik rész nyer, mert vagy lánczokon
 Vezetnek át, mint pártos idegent,
 Az utczákon, vagy győzedelmesen
 Tiprod hazádnak orladékait, s a
 Pálmát viszed, hogy nagy vitézül ontád
 Fiad s nőd vérét. A mi engem illet,
 Fiam, nem várom én a jó szerencsét
 A harcz végéig. Ha rá nem vehetek,
 Hogy inkább mind a két részhez kegyes légy,
 Mint eltörölj egyet: nem fogsz előbb
 Hazádon dálni (nem fogsz, hidd el azt), míg
 Anyádnak méhét meg nem gázolod,
 Mely a világra szült!

Virg. S engem, kitől e
 Fíut nyeréd, hogy a jövőben is
 Éljen neved

Flu. Rám nem hág; elfutok,
 S aztán vivok, ha majd nagyobb leszek.

Cor. Ne nézzünk gyermek és asszony szemébe,
 Mert, mint az asszony, oly gyöngék leszünk.
 Soká ülék.

(Föláll.)

Vol. Nem, ekkép el ne hagyj,
 Ha kérelmünk Rómát megmenti
 Irányoztatnék a volszk vesztivel,

A kit szolgálsz: úgy érne minket a vád,
 Hogy megmérgezzük a becsületed. Nem,
 Mi arra kérünk, békítsd össze őket:
 Hadd mondja a volszk: „mi kegyelmet adtunk“,
 És Róma ezt: „mi nyertünk“, s mind a két rész
 Téged dicsőít, mondván; „Békeszerzőnk,
 Légy áldva!“ Nagy fiam, tudod, hogy a harc
 Bizonytalan végű; de bizonyos;
 Ha meg fogod Rómát hódítani, a díj,
 A melyet ott aratsz, oly név leszen, mit
 Átkozva emlegetnek majd, s a könyvek
 Így irnak róla: „Bajnok férfi volt,
 De vég-merénnye mindent letörölt,
 Honát földülta, s utálatul hagyá
 Nevét a késő kornak.“ Szólj, fiam,
 Czelőd volt a leggyöngédebb becsület,
 Hogy mérkezzél az istennek kegyével,
 Hogy menydörögve tépá a messze léget,
 S villámaiddal mégis tölgyeket
 Hasíts csak. Mért hallgatsz? Azt gondolod,
 Nemes lélekhez méltó, nem feledni
 A bántalmat? — Lányom, beszélj, könyűid
 Nem illetik meg. Szólj te, kis fiu, tán
 Gyermekséged jobban meghatja, mint
 Okoskodásunk. Nincsen ember, a ki
 Anyjának oly adósa lenne, mint ő,
 S itt hagy fecsegni mégis, mint rabot.
 Soh sem voltál te jó anyád iránt
 Nyájas, s ő (a szegény tyuk!) nem törődve
 Új fajjal, hadba csalt, s ha megjövé, l
 Dicséssel tetézett. Mondd, hogy helytelen
 Kérelmem, s rugj el; ámde ha nem az,
 Te becstelen vagy. s megver majd az ég,
 Hogy megtagadtad tőlem azt, a mi
 Anyákat illet. (Elfordul) . . . Le, hölgyek!
 Hadd szégyenítsék őt meg térdeink.
 Coriolanushoz illőbb a kevélység.
 Mint kérelmünk meghallgatása. Térdre!
 Ez a végső . . . Igy. most Rómába térünk,
 S a többivel halunk meg. — Nézz ide,
 A gyermek nem mondhatja, mit kíván,
 De térdel és kezét föltartja, vélünk,

És több erő van kérelmébe', mint
 Makacsságodban. — Keljünk fel, jertünk; ez
 Embernek anyja volsz, Corioliban
 Van nője, s e gyermek véletlenül
 Hasonlit hozzá. — El vagyunk eresztve,
 Elhallgatok . . . Ha majd a város ég.
 Ismét beszélek!

Cor. Oh anyám, anyám!
 (Némán tartja Volumnia kezeit.)

Mit tettél? Nézd megnyílt a menny, s lenéznek
 Az istenek, s e természettel
 Látványt kaczagják. Oh anyám, anyám! Oh,
 Rómának boldog győzelmet nyerél, de
 Fiadra nézve . . . hidd, oh hidd el azt,
 Nagyon veszélyes a te diadalmaid,
 Sőt tán halálos is . . . De hadd legyen.
 Aufidius, bár nem harcolhatok, de
 Illő békét kötök. Nos, jó Aufidiu',
 Helyemben nem hallgattál volna az
 Anyára? Nem tettél von' ennyit érte?

Auf. Megilletődtem.

Cor. Esküszöm reá: meg!
 S az nem csekélység, hogyha szemem
 Megindulástul nedvesek. Barátom,
 Tudasd velem, milyen békét akarsz? Én
 Rómába nem megyek, veled leszek,
 S kérlek, segíts ez ügyben. — Oh anyám! nőm!

Auf. (Magában.) Jó, hogy sajnálatod s becsületed
 Így meghasonlott; ezzel visszaszerzem
 Régibb jó sorsomat.

(A hölgyek intenek Coriolanusnak.)

Cor. Mindjárt; előbb
 Együtt igyunk, aztán a pusztá szónál
 Különb bizonyoságot viztek haza,
 Mit kölcsönösen megpecsételünk
 Illő föltételekkel. Jöjjetek,
 Hölgyek, tinektek méltó templomot
 Építeni, mert Itáliának és
 A frigyeseeknek minden kardja e
 Békét nem eszközölte volna ki.

NEGYEDIK SZIN.

Róma, Nyilvános tér. Jön *Menenius* és *Secinius*.

Men. Látod azt a párkányt a Capitoliumon, azt a
Sic. Nos, aztán? [sarokkövet?

Men. Ha lehetséges hogy azt elmozdithatód a helyéről a kis ujjaddal, úgy van némi reménység, hogy rábeszélük őt a római hölgyek, különösen anyja. De mondom, arról szó sincs; gégeink el vannak itélve, s közel a halál.

Sic. Lehetséges tehát, hogy ily rövid idő alatt, ennyire változzék az ember?

Men. Különbség a hernyó és a pillangó, és lám, a pillangó hernyó volt. Ez a *Marcus* emberből sárkány lett, szárnyai nőttek; több ő a csuszó-mászó állatnál.

Sic. Mennyire szerette anyját!

Men. Engemet is! És most oly kevéssé emlékszik anyjára, mint a kilenczed-ű ló. Fanyar képe megsavanyítja az érett szőlőt, Ha járkál, úgy mozog, mint valami gép, s a föld összezsugorodik lépteitől. Pánczelt képest szemével keresztülszúrni, beszéde halálharang és ümmögése csatazaj. Ugy ül ott fönségében, mintha *Sándort* ábrázolná. A mit parancsol, hogy tegyen, már megvan, mire parancsát végzi. Semmije sem hiányzik, hogy isten legyen, csak az örökkévalóság és az ég, hogy benne uralkodjék.

Sic. De igen, a kegyelem is, ha hiven festetted őt.

Men. Élethiven festettem őt. Majd meglátod, milyen kegyelmet hoz tőle anyja. Nincs benne több kegyelem, mint a himtigrisben tej, és ezt tapasztalni fogja szegény városunk, s ez mind töletek származik.

Sic. Az istenek irgalmazzanak!

Men. Most az egyszer nem fognak az istenek irgalmazni, mert nem gondoltunk velök, midőn őt száműztük, s most midőn nyakunkat szegni visszajő, ők nem gondolnak velünk.

(Követ jön.)

Köv. Uram, hogy megmentsd élted, fuss haza,
A nép elfogta tribuntársadat,
S föl és alá hurezolja, s esküszik,

Ha Róma hölgyei vigasztalást
Nem hoznak, izenkint hal meg.

(Más követ jár.)

Sic. Mi ujság?

Köv. Jó ujság, jó; a hölgyek győztenek,
A volszkok elvonulnak s Marcius megy;
Vigabb napot nem látott Róma még, nem,
Mióta Tarquint elveré.

Sic. Barátom,
Való-e ez? Tudod jól, hogy való?

Köv. Olyan való, mint hogy tűzből van a nap.
Hol leskelődtél, hogy kételkedel?
Nem zugtugy át a hidon a vad árviz,
Mint a kapun a vigasztaltak. Ime,

(Kívül harsona, tárogató, dob, örömjaj.)

Sip tárogató, hárfák, harsonák,
Dobok, cimbalmok s a kurjongató nép
Megtánczoltatják a napot. (Ujabb rivalgás)

Men. Dicső hír!

A hölgyekhez megyek. Volumnia
Egész egy város consul és senator
S patriciusnál többet ér, s egész
Föld és tenger tribunoknál, minők
Ti vagytok. Jól imádcoztunk. Ma reggel
Nem adtam volna tíz ezer nyakért
Egy rossz petéket. Hallga, mily öröm!

(Örömjaj és zene.)

Sic. Áldjon meg hirmondásodért az ég,
S fogadd hálám.

Köv. Hálára nagy okunk van,
Uram, mindnyájunknak.

Sic. Közelgenek?

Köv. Ezennel bent lesznek.

Sic. Menjünk eléjük,
S vegyünk részt jó kedvökben. (Indul.)

(Jönek a Hölgyek, velök Senatorok, Patriciusok s a
Nép. Keresztülmennek a szinpadon.)

I. Sen. Im védeink, Rómának élete!
Híjátok össze a népet, isteninket

Dicsérni, rakjatok diadal-tüzet,
 Utjokra rakjatok virágokat,
 Zúgjátok túl a zajt, mely Marciust
 Száműzte, és hijátok vissza őt
 Az üdvözlettel, melylyel anyja hja!
 Kiáltásatok; köszöntünk hölgyeink!
 Mind. Köszöntünk, hölgyeink, köszöntünk!
 (Dobok és harsonák. Mind el.)

ÖTÖDIK SZIN.

Antium. Nyilvános tér. Jön *Aufidius* és *Kiséret*.

Auf. Mondjátok főnökinknek, itt vagyok, s ez
 Írást adjátok át; ha olvasák,
 A tére jöjenek, kérem, hol én
 Bizonytságot teszek nyilvánosan, hogy
 Való, mi ebben van. Bevádlok őt, ki
 Most jött be a városba s szándoka
 Kiállani a népség elé, remélvén:
 Szóval kimentí majd magát Hamar. (Kiséret el.)
 (Jő néhány *Afidius* részéről való *Összeesküd.*)

Isten hozott!

1. *Össz.* Hogy vagy, vezér?

Auf. Csak úgy, mint
 Kit megmérgez saját jótéteménye,
 S kit szivesége öl meg.

2. *Össz.* Nemes úr,
 Ha áll szándékod, melyben részesídnék
 Kivántál minket, úgy megszabadulsz
 A nagy veszélytől.

Auf. Még nem mondhatom.
 A milyen a nép lesz, majd úgy tegyünk.

3. *Össz.* A nép bizonytalan, míg ti együtt
 Vitáztok; ha egyiktek elvesz, az
 Ő örökli mindenét.

Auf. S a szín, mely alatt lesujtom őt,
 Szépíthető. Én tettem őt s hitemmel
 Kezeskedém hűségéért. Midőn így
 Fönn lett, hizelgés harmatával önté
 Le uj növényeit, s elcsábítá

Barátimat, s végtére meghajolt, ki
Oly durva hódíthatlan és szabad volt.

3. Össz. A dacz, midőn a consulságra készült,
Mit elveszített, mert meg nem hajolt . . .

Auf. Erről akartam épen szólni.

Ezért száműzetvén, házamba jött,
S nyakát nyujtá késemnek. Befogadtam,
Kenyeres társammá tettem s vágyainak

Utát nyiték, ki hagytam válogatni

Az ő tervének végbevételére

Legjobb legényim, még magam segítém ;

Együtt arattuk a hirt, mit magának

Tulajdonít ; büszkélkedém, magam

Megkárosítani Végre zsoldosának

Látszottam és nem társának, s velem

Oly pártfogóilag bánt, mintha a

Szolgája volnék.

1. Össz. Ez való, uram, s a
Sereg csodálkozott rajt'. És midőn már
Rómát bírá, mi által annyi hirt

Reméltünk, mint zsákmányt

Auf.

Ez az, miért

Erőmet megfeszítem ellene.

Néhány asszonykönyért, mi olyan olcsó,

Mint a hazugság, munkák fáradoalmát

S vérét eladta. Meg kell halnia,

S bukása engem föltámaszt. De hallga!

(Dobog, harsonák, a Nép örömrivalgása.)

1. Össz. Mint a futár, megüdvözletlenül

Jövéél hazádba, s im, hogy ő jön, a za;

Léget hasít.

2. Össz. A bárgyu nép, a melynek

Fiait megölte, szétrepesztí torkát

Az ő dicsére.

3. Össz. Mint hasznod kívánja :

Előbb, hogy szól, s a nép meghatva lesz

Beszéditől, érezze kardodat ;

Mi majd segítünk. Hogyha elesett,

Szerinted értelmezzük szavait.

S övéle együtt okait is eltemetjük.

Auf. Elég, elég ; itt jönnek az urak.

(Jőnek a város urai.)

— CLUJ —

Urak. Üdvözlünk.

Auf. Ezt nem érdemeltem én; de
Tisztelt urak, átnéztétek gondosan,
Mit nektek írtam?

Urak. Át.

Ur. S fájt hallanunk.

Előbbi vétkeik jóvá teendé
Kis büntetés is; ám a kezdeten
Végezni, és eldobni seregünk
Hasznát, minket saját költségeinkkel
Dijazni és a hódítás helyett
Szerződést kötni: már ez menthetetlen.

Auf. Im, itt közleg, majd meghalljátok őt.

(Jön Coriolanus dobszóval és zászlókkal, vele egy csapat Polgár.)

Cor. Üdv nektek! Visszatértem, katonátok,
És nem ragadt rám több honszeretet, mint
Miódön menék! Folyvást nagyságtokat
Szolgálom. Tudnotok kell, hogy sikerrel
Harcoltam s véres nyomokon vezettem
Tábortokat Rómának kapujáig.
Zsákmányt szereztünk, mely egy harmadával
Fölülhaladja a költségeket.
Békét köténk az antiumbelik
Dicsőségére s Róma szégyenére.
Itt nyujtom át a szerződést, a melyet
Aláírt a cönsul s patricziusság,
És rajta a tanács pecsétje van.

Auf. Ne olvassátok el, tisztelt urak,
De mondjátok ki, hogy ez áruló
Hatalmatokkal szörnyen visszaélt.

Cor. Mit! Áruló?

Auf. Az, Marcius.

Cor. Marcius!

Auf. Az, Marcius, Cajus Marcius; azt hiszed,
Ragadmányoddal diszitlek? Neveddel,
A melyet loptál Corioliban!
Urak s országnagyok ti, hűtlenül
Elárult bennetek, s od' adta néhány
Sós cseppekért Rómát, várostokat
(Igen, várostokat) anyjának s nejének,

Eltépve eskét és határozatát, mint
 Rothadt selyemszálát, s hadi tanácsot
 Soh'sem tartván. Dajkája könnyivel
 Elsirta, bögte diadaltokat
 Ficzkók pirultak s érett emberek
 Bámulva nézték egymást.

Cor. Hallod ezt, Mars?

Auf. Ne hidd ez istent síró gyermek . . .

Cor. Hah!

Auf. Egyéb sem vagy.

Cor. Határtalan hazug,
 Oly nagygyá tetted színe, hogy be nem fér
 Keblembé. Gyermekek! . . . Oh rabszolga te! . . .
 Urak, bocsánat, első alkalom, hogy
 Pörölnöm kell. Itéljétek, komoly fők,
 Hogy e gaz dög hazud . . . Saját hite
 (Hisz rája vésvék vagdalásaim s e
 Veréseket a sirba fogja vinni)
 Hazugságát az is képebe dobja.

1. Ur. Békét, békét? Halljátok szavamat

Cor. Szaggassatok szét, volszkok; vének, ifjak,
 Vagdaljátok. — Gyermekek! — Csalárd kutya!
 Ha krónikátok hú, ugy benne van, hogy
 Mint a galambokat a sas, titeket
 Ugy üldözélek Corioliban.
 Én, egymagam. — Gyermekek!

Auf. Tisztelt urak,

Ő vak szerencsését fölhányja, mi
 Szégyentek, a hetvenkedő pimasz,
 Itt mindnyájunk láttára, hallatára!

Összeesküdtek. Haljon meg érte!

Polgárok. (Összevissza.) Szaggassuk őt szét, most
 mindjárt! . . . Megölte fiamat . . . leányomat . . .
 Megölte Marsus bátyámat . . . Megölte apámat . . .

2. Ur. Békét! . . . Na gyalázkodjunk . . . Hó, Csendesén.
 Nagy férfi ő, a földet átövedzi
 Dicsőségével. Vétkét ellenünk
 Törvény ítélje el. Megállj, Aufidius,
 Ne bántsd a békét.

Cor. Volna csak kezemben!

S hat ilyen még, s több minden pereputya,
 S velem jó kardom!

Auf. Orczátlan bitang!
 Összeesküdtek. Öljük meg! öljük meg!
 (Megölik Coriolanust, ki elesik s Aufidius rá lép.)
 Urak. Megálljatok.

Auf. Tisztelt urak, halljátok szóm . . .
 1. Ur. O Tullus!

2. Ur. Könyűket ejt tettedre a vitézség.
 3. Ur. Ne lépj reá. — Békében legyetek,
 Hüvelybe a kardot.

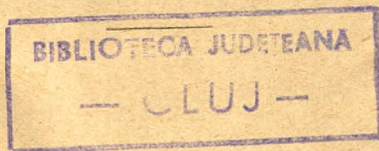
Auf. Urak, ha látni fogjátok (mi a
 Dühöngésben, mit ő okozott, lehetlen)
 A nagy veszély, a melyet életétől
 Várhattatok, még hálálkodni fogtok,
 Hogy végit érte. Méltóztassatok
 Tanácsba híul, bizonyosságát adom majd,
 Hogy hű szolgátok voltam; és ha nem:
 Büntessetek bármint.

1. Ur. Vigyétek el
 Testét, s gyászoljuk meg. Tekintsük úgy, mint
 A legnemesb holtat, kit valaha
 A hamvvederhez hiraők elkisért.

2. Ur. Saját föllázadó természete
 Aufidius vádját könnyebbiti.
 Fordítsuk jóra.

Auf. Elmúlt haragom,
 S bú száll reám. Emeljétek fel őt,
 Háróm legjobb vitézem; negyedik
 Magam leszek. Te ugy verd a dobot,
 Hogy gyászt beszéljen. A kopják a földön
 Vonassanak. — Bár e városban ő-
 Miatta oly sok özvegy s árva van,
 Kik most is veszteségöket siratják:
 Csak tisztelettel emlegessük őt.
 Segítsetek.

(Kiviszik Coriolanus holttestét. Gyászzené.)

5,75

5, 78

~~0.75.~~